

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2014

Jitka Eretová, DiS.

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Ošetrovatelství B5341

Jitka Eretová, DiS.

Studijní obor: Všeobecná sestra 5341R009

FORMY CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ NELÉKAŘŮ

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Petra Vodičková

Plzeň 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 1.3.2014

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Petře Vodičkové za odborné vedení práce, poskytování cenných rad a materiálních podkladů.

Anotace

Příjmení a jméno: Eretová Jitka

Katedra: Ošetrovatelství a porodní asistence

Název práce: Formy celoživotního vzdělávání nelékařů

Vedoucí práce: Mgr. Petra Vodičková

Počet stran - číslované: 59

Počet stran – nečíslované: 20

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 44

Klíčová slova: celoživotní vzdělávání – nelékařský pracovník – všeobecná sestra – pregraduální vzdělávání – postgraduální vzdělávání – registrace – kvalifikace sestry – kompetence sestry.

Souhrn:

Tématem bakalářské práce je celoživotní vzdělávání zdravotnických nelékařských pracovníků. Cílem práce bylo shrnutí všech forem postgraduálního vzdělávání všeobecných sester v České republice. Pro komplexnost náhledu na vzdělávání nelékařských pracovníků byla popsána i pregraduální příprava sester pro budoucí povolání, se stručnou historií vývoje českých ošetrovatelských škol od počátku 20. století do současnosti. Ve výzkumné části analyzují, jakým způsobem všeobecné sestry využívají nabídky akreditovaných zařízení pro prohlubování svých vědomostí a také názory respondentů na povinnost profesního vzdělávání. Součástí výzkumu je též problematika využití celoživotního vzdělávání sester v praxi.

Annotation

Surname and name: Eretová Jitka

Department: Nursing and midwifery

Title of thesis: Forms of lifelong education-physician

Consultant: Mgr. Petra Vodičková

Number of pages – numbered: 59

Number of pages – unnumbered (tables, graphs): 20

Number of appendices: 1

Number of literature items used: 44

Keywords: lifelong learning – non-medical worker – General nurse – undergraduate education – postgraduate education – registration – qualification of nurses – competence of the sisters.

Summary:

The theme of the Bachelor's thesis is a lifelong medical education of health workers. The aim of the work was a summary of all the forms of postgraduate training of General nurses in the Czech Republic. For the comprehensiveness of the Preview on the education of non-medical workers has been described and undergraduate preparation of nurses for the future of the profession, with a brief history of the development of nursing schools from the early 20th century. century to the present. In the research of analyzing how General the Sisters of accredited facilities for furthering their knowledge and also the views of respondents on the obligation of the professional education. Part of the research is also the issue of the use of lifelong education of nurses in practice

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 ROLE MODERNÍ SESTRY	11
1.1 Kompetence a pracovní náplň sester	13
2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	15
2.1 Celoživotní vzdělávání jako povinnost sestry	16
3 PREGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ.....	17
3.1 Střední zdravotnické studium	17
3.2 Vyšší odborné a bakalářské studium	18
3.3 Magisterské a doktorské studium	20
3.4 Formy studia	20
4 REGISTRACE SESTER.....	22
4.1 Získávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání	22
5 POSTGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ	24
5.1 Certifikované, kvalifikační a inovační kurzy	24
5.1 Odborné stáže, semináře, konference, kongresy	25
5.2 E-learning	26
5.3 Specializační vzdělávání.....	27
5.3.1. Podmínky a průběh specializačního vzdělávání.....	27
5.4 Pedagogická činnost	28

5.5	Publikační činnost	30
5.6	Vědecko-výzkumná činnost	31
	EMPIRICKÁ ČÁST.....	32
6	FORMULACE PROBLÉMU	32
7	CÍL VÝZKUMU	32
7.1	Formulace předpokladů	33
8	CHARAKTERISTIKA SOUBORU	34
9	METODA SBĚRU DAT.....	34
10	ORGANIZACE VÝZKUMU.....	35
11	ANALÝZA ÚDAJŮ	36
12	PREZENTACE A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ.....	56
13	DISKUSE	60
	ZÁVĚR.....	66
	SEZNAM ZDROJŮ	72
	SEZNAM TABULEK.....	73
	SEZNAM PŘÍLOH	74

ÚVOD

Cílem bakalářské práce je sumarizace možností celoživotního vzdělávání v České republice, které mají k dispozici všeobecné sestry. Zaměřila jsem se právě na všeobecné sestry, protože nelékařských povolání je velké množství a pokud bych se zabývala všemi, byl by překročen rozsah bakalářské práce. Vzdělávání nelékařských pracovníků jako takové je děleno do dvou částí. První částí je pregraduální vzdělání, jehož absolvováním se získává způsobilost k výkonu zdravotnického povolání. Druhou částí je postgraduální vzdělání, vedoucí k udržení nebo ke zvýšení kvalifikace. Postgraduální vzdělávání je permanentní a provází zdravotníky po celou dobu jejich praxe, proto je také nazýváno celoživotním. Neoddělitelnou součástí postgraduálního vzdělávání je i registrace sester v Registru nelékařských zdravotníků a s ním spojený kreditní systém. Tomuto tématu je v teoretické části věnována zvláštní kapitola. Zdravotnictví prošlo v posledním desetiletí významnými změnami, které přinesl zákon č. 96 z roku 2004 o nelékařských zdravotnických povoláních, které ve své podstatě formuje celé povolání moderní sestry.

Zaměstnání sestry je považováno za prestižní povolání, což s sebou nese pro všeobecné sestry jak pozitiva, tak i negativa. Samotná profese tím vyžaduje vyšší úroveň vzdělání, vysokou kvalifikaci, celoživotní studium a velkou odpovědnost. Sestra je povinna udržovat, obnovovat a inovovat své znalosti a dovednosti, aby byla schopna poskytnout kvalitní ošetrovatelskou péči. V dřívějších dobách pracovali lékaři odděleně od sesterské práce. Postupně potřeba sestry po boku lékaře rostla a v současnosti spoléhají na zručnost sester a na jejich zkušenosti při zajištění kontinuity péče o pacienta. Základ modernímu ošetrovatelství položila v polovině 19. století Florence Nightingaleová, která usilovně podporovala vzdělanost sester, což působilo jako výchozí bod pro budoucí sesterskou profesi. Vlivem neustálého přílivu nových poznatků ve vědě a medicíně i nadále vzrůstá potřeba mít stále vzdělanější a kvalifikovanější sestry, které již dnes nejsou považovány za pomocný personál, ale mají statut samostatně pracující a rozhodující kvalifikované pracovní osobnosti. Zásadní změny ve vzdělávání v ošetrovatelství u nás nastaly při vstupu České Republiky do Evropské Unie. Aby byla poskytována stále kvalitní ošetrovatelská péče, byl přijat již výše zmiňovaný zákon, podle nějž přijímá sestra

povinnost vést svou ošetrovatelskou praxi ke kvalifikačnímu růstu. Celoživotní vzdělávání sester má být tedy zárukou kvality poskytované ošetrovatelské péče, která je podložena vědeckými poznatky.

V teoretické části bakalářské práce jsem vytvořila komplexní schéma možností celoživotního vzdělávání všeobecných sester v České Republice. Uváděné formy celoživotního vzdělávání sester mohou sloužit jako záchytný bod pro studenty, nebo zájemcům o studium ošetrovatelství, pro vytvoření náhledu na efektivnost studia. Mnozí absolventi základních škol nemají komplexní přehled o tom, jaké podmínky obnáší profese sestry. Stejně tak bych ráda přiblížila absolventům vysokoškolského studia princip získání odborné způsobilosti k výkonu všeobecné sestry a možnosti dalšího vzdělávání.

Praktickou část tvoří výzkumná činnost, ve které se zabývám také možnostmi celoživotního vzdělávání, které nabízejí sestrám akreditovaná zařízení. Protože je vzdělávání ve zdravotnictví dle zákona povinné pro každého zdravotníka, zkoumám, zda mají sestry i jiné motivační faktory než jen povinnost, kterou vyžaduje jejich profese a zda existují překážky, které znemožňují sestrám se kvalifikačně rozvíjet. Je všeobecně známo, že povolání sestry je náročné nejen fyzicky, ale klade zvýšené nároky i na psychiku jedince. Zaměřuji se proto také na časovou rezervu zdravotníků pro vzdělávání. Od toho se odvíjí otázky zaměřující se na přístup zdravotníků k prohlubování svých znalostí a dovedností, a v častých případech i nutnost zvýšení kvalifikace, převážně na úkor svého volného času. Dle legislativy nemá zaměstnavatel povinnost hradit svým zaměstnancům prohlubování kvalifikace, přesto že je potřebnou součástí k vykonávání profese. Proto se zabývám finančním zatížením, které je neoddelitelně spojeno se vzdělávacími aktivitami. Hlavní myšlenka výzkumu směřuje tedy na oblast spokojenosti sester s profesním vzdělávacím růstem a na jejich názory na postgraduální vzdělávání.

Výzkumné šetření má stanovený jeden hlavní cíl a čtyři dílčí cíle. Z nich vyplynuly celkem čtyři předpoklady, týkající se vzdělávacích aktivit všeobecných sester, jejich motivace a využití nově nabytých poznatků z celoživotního vzdělávání v praxi. K dosažení cílů bylo použito kvantitativní šetření. Pomocí strukturovaného dotazníku byla zkoumána současná situace v oblasti celoživotního vzdělávání sester. Zjištěné výsledky byly analyzovány a následně znázorněny v tabulkách.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ROLE MODERNÍ SESTRY

Profesionální ošetřovatelství v České republice, významně ovlivnil zákon z roku 1914, který legalizoval zakládání ošetřovatelských škol, a bylo jím upraveno celé profesionální ošetřování nemocných. Díky tomuto zákonu začaly vznikat v Česku první státní dvouleté ošetřovatelské školy, které rozšířily působnost ošetřovatelek kromě nemocniční péče o preventivní a zdravotně sociální péči. Studium končilo absolutoriem a složením slibu Florence Nightingalové. Absolventi nesli titul diplomovaná ošetřovatelka nebo ošetřovatel nemocných a zároveň získali profesní absolventský odznak, čímž se odlišovali od nevzdělaných světských ošetřovatelek. (Kozoň, 2010, s. 39 – 40). Ošetřovatelské školy se později přejmenovaly na vyšší sociálně zdravotní školy, následně na vyšší zdravotní školy až nakonec na střední zdravotnické školy. Pozitivní vývoj vzdělávání sester byl zastaven v roce 1948 přijetím vzdělávacího systému ze Sovětského svazu a ošetřovatelské školy byly sloučeny s rodinnými a sociálními školami a vznikly čtyřleté zdravotnické školy. Od roku 2007 se na středních zdravotnických školách nevyučuje obor Všeobecná sestra, ale Zdravotnický asistent. Po roce 1989 mají absolventi středních zdravotnických škol možnost pokračovat ve studiu na vyšších zdravotnických školách a od roku 1992 na vysokých školách v bakalářských a magisterských oborech. Pro lepší profesní a specializační rozvoj vznikl v roce 1960 Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků v Brně, který je v činnosti dodnes, pouze s jiným názvem – Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. Zároveň ve stejném roce bylo otevřeno na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze magisterské studium pro sestry pro splnění nároků pedagogické činnosti v ošetřovatelství. Dnes existují v České republice střední zdravotnické školy, vyšší zdravotnické školy i univerzity s ošetřovatelským zaměřením. (Plevlová a Slowik, 2008, str. 53 – 63).

Současná role moderní všeobecné sestry je významná a je řazena k vysokým příčkám v žebříčku prestižních povolání. Nejen proto potřebuje stále nové a poznatky. Sestry během svého působení zastávají několik profesních rolí najednou, které musí zvládat v každodenním pracovním vytížení. V nejzákladnějším pojetí je sestra vnímána jako poskytovatelka ošetrovatelské péče. Svým chováním působí na zdraví jednotlivce i skupin v zájmu uspokojování ošetrovatelských potřeb, vnímá pacienta holistickým přístupem a úspěšně podléhá změnám ve vývoji ošetrovatelství. Zároveň pracuje jako edukátorka v primární, sekundární i terciální péči, prostřednictvím působení na formování zodpovědného chování a jednání každého jedince ve vztahu ke svému zdraví, což provádí pomocí motivace nemocných. (Farkašová, 2006, str. 180 - 183; Svěráková, 2012, str. 7, 23, 59)

Jako manažerka působí v ošetrovatelské péči realizací ošetrovatelského procesu, organizací a řízením celé ošetrovatelské péče tak, aby byla efektivní a koordinovaná. Sestra se může nazývat také advokátkou pacienta, protože hájí jeho zájmy, vysvětluje mu jeho práva a tlumočí jeho názory a požadavky lékařů. Advokátkou však může být i své osobě, aby byla schopna domoci se svých práv při jejich porušování pacientem nebo ostatními členy personálního týmu. (Vondráček a Vondráček, 2006, str. 24 - 27; Farkašová, 2006, str. 180 - 183)

Během svého působení zastává sestra také roli výzkumnice, která se v posledních letech stává stále aktuálnější, neboť důvěryhodná vědecko-výzkumná činnost vytváří záruku kvalitní ošetrovatelské péče. K tomu potřebuje přiměřené vzdělání a možnosti k výzkumnému šetření. Během své praxe zastává také roli mentorky v podobě odborného dohledu nad studenty během jejich praktické výuky, což vyžaduje určité pedagogické schopnosti. (Farkašová, 2006, str. 180 – 185)

1.1 Kompetence a pracovní náplň sester

Za kvalitní poskytování ošetrovatelské péče je odpovědný celý ošetrovatelský tým, tvořený ošetrovatelským personálem s různou úrovní kvalifikace. Kompetence pracovníků jsou určovány podle stupně dosaženého vzdělání podle koncepce ošetrovatelství České republiky z roku 1998. Hlavním cílem této koncepce je vedení ošetrovatelského personálu k náročnější a samostatnější práci. Zdůrazňuje provádění ošetrovatelské péče prostřednictvím ošetrovatelského procesu podle ošetrovatelských standardů, řádné vedení zdravotnické dokumentace a šíření prevence a výchovy ke zdraví celé populace. Tato činnost je prováděna sestrami s osvědčením k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Avšak nejvýznamnější částí současné koncepce českého ošetrovatelství je koncepce celoživotního vzdělávání. (Pochylá, 2005, str. 6, 7)

Kompetence sestry udávají rozsah způsobilosti. Výčet všech kompetencí dnešní všeobecné sestry je velmi široký. Jejich stanovení podle vyhlášky č. 55/2011 Sb., je potřeba k vykonávání kvalitní ošetrovatelské péče v rámci možnosti využití dostupných zdrojů. Díky přesnému stanovení této způsobilosti je určována zaměstnancům náplň práce a zároveň usnadňuje zařazení do platových tříd. Pracovní náplň všeobecné sestry se liší od náplně zdravotnického asistenta díky získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Zatímco zajištění hygienické péče, rozdělování stravy, pomáhání nemocným s jídlem a zajišťování tepla a chladu jsou úkoly výhradně zdravotnických asistentů, je široká škála úkonů, které mohou provádět jak asistenti, tak všeobecné sestry. Příkladem může být polohování pacienta v prevenci proti proleženinám, péče o vyprazdňování, zavádění permanentního močového katétru u ženy nebo příprava pacienta k diagnostickým a terapeutickým výkonům. Výkony, které spadají nekompromisně pod ruce všeobecných sester, jsou edukace pacientů, hodnocení fyziologických funkcí, celistvosti kůže, hodnocení všech výsledků a potřeb nemocného, zavádění nasogastrické sondy, odsávání sekretů z dýchacích cest, péče o zavedené katétrů a jiné. (Mikšová, 2009, str. 5; Vyhláška č. 55/2011 Sb.)

Základní teoretické dovednosti sester jsou vyučovány na zdravotnických školách, aplikace těchto dovedností se uskutečňuje až během praxe. Ošetrování nemocných je umění založené nejen na praktických dovednostech, ale svůj význam hraje i schopnost

porozumění nemocnému, schopnost týmové práce a neustálé zlepšování kvality práce. Vzdělaná sestra je při poskytování ošetrovatelské péče schopna zhodnotit celkový stav nemocného pomocí rozhovoru s nemocným a fyzikálním vyšetřením. Efektivní hodnocení nemocného je potřeba k uspokojení všech jeho potřeb. Samotná ošetrovatelská péče se neobejde bez plánování péče pomocí ošetrovatelského procesu. Sestra je tedy schopna stanovit aktuální a potenciální problémy, určit ošetrovatelské cíle a intervence a v závěru účinek péče objektivně vyhodnotit. Ošetrovatelský proces podle vybraného modelu udává postup poskytování ošetrovatelské péče pro celý ošetrovatelský tým. (Workman a Benett, 2003, str. 3-44).

2 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Vstupem České republiky do Evropské unie, přijala vláda i závazné směrnice pro profesní vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Systém vzdělávání pro uvedené profese udává zákon č. 96/2004 Sb., který definuje podmínky získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče. (Vodičková, 2011, str. 3). Vzdělávání v ošetrovatelství se řídí doporučeními Mezinárodní rady sester, která se intenzivně snaží o globální rozvoj sesterských profesí již od roku 1899, kdy byla založena. Jedná se o organizaci, tvořící více než 120 národních asociací sester a je vůbec první mezinárodní organizací zdravotních profesionálů, usilující o spojení všech sesterských organizací. Jejím hlavním cílem je mimo jiné i podpora vzdělávání sester. (About ICN [on line]; Líšková, 2009, str. 101 - 104).

Přijetím nové koncepce ošetrovatelství byly zrušeny obory všeobecných sester, dříve nazývané zdravotní sestry, které byly nahrazeny obory zdravotnických asistentů. Zdravotnický asistent má podle vyhlášky 424/2004 Sb. nižší kompetence, než sestra s ukončeným vyšším odborným nebo univerzitním vzděláním. (Mikšová, 2009, str. 5, Vodičková, 2011, str. 3) Tato skutečnost vedla sestru k potřebě dalšího kvalifikačního studia na vyšších odborných školách a univerzitách, které je již součástí pregraduální přípravy sester, ale zároveň spadá do celoživotního studia a je náležitě kreditně ohodnocen. Celoživotní vzdělávání lze podpořit i studiem navazujících magisterských nebo doktorských programů či specializačním vzděláním. Další možnosti, které mají sestry k dispozici pro profesionální rozvoj, jsou certifikované kurzy, inovační kurzy a odborné stáže v akreditovaných zařízeních, školicí akce, konference, kongresy a sympozia. Prohloubení vědomostí lze provádět i e-learningovým kurzem, samostatným studiem odborné literatury nebo publikační, pedagogickou a výzkumnou činností v oblasti zdravotnictví. Celoživotní vzdělávání je od roku 2004 povinné pro všechny zdravotnické pracovníky. Všeobecně lze říci, že jde o průběžné zvyšování a doplňování vědomostí, praktických dovedností a způsobilosti k výkonu zdravotnického pracovníka. (Zákon č. 96/2004 Sb., hlava V)

2.1 Celoživotní vzdělávání jako povinnost sestry

Každý zaměstnanec zdravotnického zařízení má své specifické povinnosti podle legislativy, kterou je povinen se řídit. Zaměříme-li se na činnosti sestry, je zřejmé, že na prvním místě je povinnost vykonávat ošetrovatelskou péči postupem *lege artis*, vést řádně zdravotnickou dokumentaci, zachovávat povinnou mlčenlivost a poskytovat první pomoc ošetrovatelskou péčí. Aby sestra mohla neustále poskytovat odbornou ošetrovatelskou činnost moderním přístupem, má také povinnost dále se vzdělávat ve svém oboru a osvojovat si nové znalosti a dovednosti, potřebné pro výkon své profese. (Vondráček a Ludvík, 2003, str. 18 - 23)

Ale nejen proto je na celoživotní vzdělávání ve zdravotnictví kladen stále větší důraz. Jedná se i o celoživotní proces osobnostního a sociálního rozvoje, nejen profesionálního. Již od začátku 20. století nabývá potřeba neustálého doplňování poznatků a získávání nových dovedností. Příčina se přikládá prudkému rozvoji biomedicínských věd. Je prokázáno, že úroveň vzdělání lékařských i nelékařských pracovníků pozitivně a výrazně ovlivňuje kvalitu zdravotní péče, která má dále vliv na zdravotní stav obyvatel. Proces celoživotního vzdělávání je členěn minimálně do 2 fází. První fází je myšleno kvalifikační, pregraduální vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělávání, jehož ukončením získají absolventi způsobilost k výkonu zdravotnického povolání. Druhou fází je postgraduální celoživotní vzdělávání nebo specializační, jehož cílem je získat specializaci v oboru. Nejdůležitější je však vzdělávání permanentní, čímž je myšleno období praxe, které je také nejdelší, trvá v průběhu kariéry sestry přibližně 30-40 let. Toto vzdělávání je stále považováno za nejefektivnější vzhledem k jeho vlivu na úroveň poskytované péče. (Gladkij, 2003, str. 232)

3 PREGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Jako v každé instituci, stejně tak i ve zdravotnictví jsou vítáni lidé s kvalitním vzděláním. Ve zdravotnictví se vzdělání člení podle získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání. Tuto způsobilost získávají podle zákona lékaři na lékařské fakultě, farmaceuti na farmaceutické fakultě a všeobecné sestry a ostatní zdravotníci na zdravotnické škole, která má aktuální akreditaci ministerstva zdravotnictví. (Gladkij, 2003, str. 231). V České Republice bylo dlouho zakořeněno společenské přesvědčení o dostačujícím středoškolském vzdělání sester. Přijetím strategií WHO a požadavků Evropské Unie, se tento názor změnil na požadavek vysokoškolské profesní přípravy nelékařských zdravotníků. (Jarošová, 2009, str. 20-21). Pregraduální vzdělávání se řadí do kreditního systému a hned po ukončení vysokoškolského studia nebo studia na vyšších zdravotnických školách získá absolvent 25 kreditů z celoživotního vzdělávání za každý ukončený semestr. (Vyhláška č. 423/2004 Sb., § 3)

3.1 Střední zdravotnické studium

Cesta každého zdravotníka začíná obvykle studiem na střední zdravotnické škole, které nabízí v dnešní době obory zdravotnických asistentů. Zmiňovaný zákon č. 96/2004 Sb., který nabyl účinnosti 1. 4. 2004, přináší změny do zdravotnictví a upravuje vzdělávání a výkon povolání zdravotnických nelékařských pracovníků. Požadavky na stupeň vzdělání pro výkon všeobecné sestry jsou vyšší, proto pro výkony, které dosud vyžadovaly střední odborné vzdělání s maturitou, jsou nahrazeny požadavkem na vyšší univerzitní vzdělání.

Obor zdravotnický asistent je určen pro absolventy základních škol. Student po ukončení čtyřletého studia s maturitou denní formy je připraven pro práci ve státních i nestátních zdravotnických zařízeních v oblasti preventivní, diagnostické i léčebné ošetrovatelské péče. Celé čtyři roky teoretického studia jsou prokládány praktickým vyučováním ve zdravotnickém zařízení a v odborně vybavených učebnách, přičemž jsou studenti připravováni pro výkon práce pod odborným dohledem nebo pod přímým vedením sestry s odbornou způsobilostí. Během školní praxe získá absolvent praktické dovednosti pro provádění určených ošetrovatelských výkonů, podílení se

na ošetrovateľskom pláne a znalosti činností súvisiací s prijatím, prekladom a propouštením pacienta. Teoretické vzdelávanie je zamerané na oblasť ošetrovateľstva a lekárske vied, čo slúži tiež ako príprava na nasledujúce štúdium na lekárske fakultách, vysokých a vyšších zdravotníckych školách. Najmä odbor Zdravotnícke lyceum je určené na prípravu na ďalšie pomaturitné vzdelávanie na fakultách a tiež pripravuje študenty vedomosťami a dovednosťami pre celoživotné vzdelávanie. Ukončený odbor zdravotnícke lyceum nemá oprávnenie na poskytovanie zdravotníckeho povolania bez následného zdravotníckeho štúdia. Po úspešnom složení maturitnej skúšky je vhodné navštevovať štúdium na vyšších zdravotníckych alebo univerzitách. Niektoré školy, medzi ktorými patrí i plzeňská stredná zdravotnícka škola, ponúkajú večernú formu štúdia, ktoré je určené tiež pre absolventov základných škôl, ale pre nemožnosť denného dochádzania môžu uchádzači študovať diaľkovou formou. Štúdium trvá 5 rokov a ponúka rovnakú náplň študijného programu i rovnaké uplatnenie ako u vyššie zmieneného štúdia. (Študijné odbory SZŠ [on line])

3.2 Vyššie odborné a bakalárske štúdium

Vyššie odborné školy zdravotnícke ponúkajú trojročné štúdium dennej formy Diplomovaných zdravotníckych nelékařských pracovníkov, medzi ktorými patrí najmä predovšetkým Diplomovaná všeobecná sestra, Diplomovaný nutričný terapeut alebo Diplomovaný zdravotnícky záchranár. Štúdium je určené pre absolventov stredných škôl s maturitou, najmä zdravotníckeho zamerania a je rozdelené na teoretickú a praktickú výuku. Teoreticky študenti sú vzdelávaní v ošetrovateľských štúdiách i odborných, ako je napríklad anatómia alebo latinský jazyk. Súčasťou štúdia je tiež jazyková príprava pre možnosť poskytovania multikulturnej ošetrovateľskej starostlivosti bez jazykovej bariéry. Ďalej je teoreticky sestra vybavená znalosťami managementu, psychológie, komunikácie s nemocnými, a ako nevyhnutnou súčasťou sa javí i vzdelávanie v oblasti legislatívy a právnej zdravotníckej problematiky. Diplomovaná všeobecná sestra je po ukončení štúdia schopná samostatne pôsobiť v preventívnej i liečebnej starostlivosti o nemocných. Študenti sú pripravovaní na riadenie a poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti akéhokoľvek druhu. Diplomovaná všeobecná sestra má oprávnenie na edukáciu klientov alebo i zdravotníckeho personálu a môže sa aktívne podieľať na ošetrovateľskom výskume a rozvíjať ošetrovateľskú prax. Štúdium je ukončené absolútoriom, ktorého súčasťou je absolventská práca a jej obhajoba. Potom absolvent obdrží

titul Diplomovaný specialista v oboru a je značen zkratkou DiS. za jménem. Diplomovaná všeobecná sestra je schopna uplatnit se v samostatné odborné činnosti na ambulanci nebo v lůžkových zařízeních, ale také v domácí péči a má podklady pro následnou specializační přípravu i pro studium vysokoškolských oborů ošetrovatelství. Po ukončení studia má zdravotník způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle vyhlášky č. 39/2005 Sb. o stanovení minimálních požadavků na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání a je způsobilý vykonávat činnosti uvedené ve vyhlášce 424/2004 v § 5. (Hellerová, 2009, str. 12-13; Vyhláška č. 39/2005 Sb., § 2 – 4; Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb., 2010 [on line])

Na univerzity jsou přijímáni uchazeči po ukončení středního všeobecného nebo středního odborného studia s maturitou. Podmínkou je splnění přijímacího řízení dané fakulty a uchazeči si mohou vybrat mezi obory ošetrovatelství, porodní asistence a ostatními specializovanými obory jako je radiologický asistent, zdravotnický záchranář, fyzioterapie, ergoterapie asistent ochrany veřejného zdraví, veřejné zdravotnictví, nutriční terapeut a farmaceutický asistent. Výukový program trvá tři roky a na rozdíl od studia na středních zdravotnických školách mají studenti vysokoškolských fakult výhodu výběru denní, distanční nebo kombinované formy studia. Výukový program je uspořádán do modulů a celé studium je postaveno na kreditním systému. Teoretická výuka je založena na poznacích moderního ošetrovatelství a je prokládaná odbornou praxí. Studium na vysoké zdravotnické škole vede studenty k samostatné práci, rozhodování a využívání nabytých vědomostí a zkušeností. Po ukončení studia státní závěrečnou zkouškou včetně obhajoby bakalářské práce, má zdravotník odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu podle vyhlášky č. 39/2005 Sb. o stanovení minimálních požadavků na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Absolvent má oprávnění užívat titul bakalář, zkratkou Bc. před jménem, je způsobilý vykonávat činnosti uvedené ve vyhlášce 424/2004 v § 5 a nalezne uplatnění ve všech nelékařských zdravotnických profesích. (Vyhláška č. 39/2005 Sb., § 2 – 4; Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb., 2010 [on line])

3.3 Magisterské a doktorské studium

Navazující magisterský program pro absolventy tříletého bakalářského studia je dvouletý prezenční nebo distanční formy. Studium klade důraz na profesionální ošetrovatelskou péči, komunikaci a výzkum v ošetrovatelství. Po ukončení státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce může získat student specializaci v daném oboru a má oprávnění užívat akademický titul magistr, zkratkou Mgr. před jménem. Absolvent je připraven uplatnit se v oblasti ošetrovatelského výzkumu, vzdělávání, managementu a zdravotnické politice. Sestra je po ukončení studia schopna působit jako mentorka, koordinátorka v ošetrovatelství a praktická odbornice. Studium může také sloužit jako příprava doktorského studijního programu. (Magisterské programy [on line])

Tříleté až pětileté doktorské programy jsou připraveny pro absolventy magisterského studia, kteří se připravují pro vědecko-výzkumnou činnost a samostatnou tvůrčí činnost ve zdravotnictví v oblasti výzkumu nebo vývoje. Po absolvování mají oprávnění provádět výzkum v oblasti ošetrovatelství, zlepšovat systém ošetrovatelské péče, vést vědeckou a publikační činnost a uskutečňovat humanitární činnosti v rozvojových zemích. Studium je ukončeno státní doktorskou zkouškou, včetně disertační výzkumné práce. Po absolvování je studentům udělen akademický titul doktor, zkratkou Ph.D. za jménem. Absolventi magisterských studijních oborů mohou získat také akademický titul PhDr., v téže nebo příbuzné oblasti studia ve studijním programu Ošetrovatelství. (Doktorské studium, 2013 [on line])

3.4 Formy studia

Nejčastější způsob získání vzdělání, které je uznáváno po celém světě, je prezenční forma studia. Výuka denního studia probíhá převážně formou přednášek a cvičení v učebnách nebo přednáškových místnostech, kde je vzdělavatel v přímém kontaktu se studenty a probíhá mezi nimi komunikace. (Zlámalová, 2006, str. 6 – 8)

Distanční forma vzdělávání je umožněna osobám, které se nemohou účastnit klasické výuky, aby se průběžně vzdělávaly. Ve světě je tato metoda velmi oblíbená.

K výuce jsou používány multimediální formy bez přímého kontaktu s vyučujícím. Aktuální a efektivní variantou je e-learning. Jiným způsobem zvyšování vzdělání, patřící také k distanční formě, jsou krátkodobé a střednědobé kurzy dalšího vzdělávání, vedoucí k doplnění si nebo aktualizaci stávajícího dosaženého odborného vzdělání. Takzvaný rekvalifikační kurz je potřeba k získání nové odborné kvalifikace, která umožní dospělé osobě získat nové zaměstnání, příkladem je jazykové studium, studium informační a komunikační technologie atd. (Zlámalová, 2006, str. 8 – 9)

V České republice i v zahraničí se relativně častým typem studia stává kombinovaná forma studia, která je dle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách definována jako kombinace prezenční a distanční formy studia, nebo kombinace prezenčního studia s e-learningem, u nás i v zahraničí nazývána „blended learning“. Je k němu třeba speciální elektronické výukové prostředí. Od distanční formy se kombinovaná forma studia liší především větší potřebou prezenční části. Je užívána v takových oborech, které se vyznačují vysokým podílem dovedností. (Zlámalová, 2006, str. 9, 10)

4 REGISTRACE SESTER

Celoživotní vzdělávání je v souladu s požadavky Evropské unie a je podporováno legislativou. Zákon č. 96/2004 Sb., který je věnován nelékařskému zdravotnickému povolání přesně stanovuje podmínky získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání, podmínky udělování akreditace, formy získávání vzdělání, podmínky získávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu a uznávání způsobilosti k výkonu, která byla získaná mimo Českou Republiku. (Zákon č. 96/2004 Sb.)

4.1 Získávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání

Výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu získá v současné době všeobecná sestra podle § 5 zákona č. 96/2004 Sb. kvalifikačním studiem tříletého oboru akreditované vyšší odborné nebo vysoké školy. (Dandová, 2010) Způsobilost k výkonu nelékařského povolání lze chápat jako oprávnění k poskytování zdravotní péče a je nezbytnou součástí zdravotnické profese z důvodu vykonávání povolání bez odborného dohledu nebo přímého vedení. Prokazuje se osvědčením k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, která se získá evidencí v registru zdravotnických pracovníků podle zákona č. 96/2004 Sb. Registr je veřejně přístupný a poskytuje informace o počtu a zaměření všech registrovaných zdravotnických pracovníků. (Pochylá, 2005, str. 11, 17).

Žádost k vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání se podává uznávací jednotce Ministerstva zdravotnictví v Brně, po splnění všech potřebných podmínek, stanovených Ministerstvem, k nimž patří získání odborné způsobilosti, výkon zdravotnického povolání a získání minimálně 40 kreditů z celoživotního vzdělávání. Při podání žádosti o udělení osvědčení do 18 měsíců od ukončení studia, je třeba doložit Diplom o absolvování studia, které dosvědčuje získání odborné kvalifikace a kolek v hodnotě 100 Kč. Doklady o zdravotní způsobilosti a bezúhonnosti prostřednictvím výpisu z evidence z Rejstříku trestů nejsou již potřeba. Osvědčení je vydáváno na dobu 10 let, což je také lhůta pro získání 40 kreditů pro prodloužení registrace. Kreditní systém pro celoživotní vzdělávání udává Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 423/2004 Sb.,

kteřá byla novelizována v roce 2008. Po úspěšném zavedení do Registru smí zdravotnický pracovník užívat titul Registrovaný/á. (Mikšová, 2009, str. 5; Žádost o osvědčení, 2008 [on line]; Žádost o vydání osvědčení, 2010 [on line])

Zdravotník, který pracuje pod odborným dohledem, nemá osvědčení k výkonu zdravotnického povolání a vykonává pracovní činnosti za pomoci zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu činností, lékaře, všeobecné sestry, porodní asistentky, zdravotnického záchranáře apod. Pod odborným dohledem pracují zdravotničtí asistenti po ukončení střední zdravotnické školy s maturitou. Stejně tak pod odborným dohledem může pracovat ošetřovatel, který získal vzdělání v akreditovaném kvalifikačním kurzu a má ukončené středoškolské vzdělání, laboratorní asistent, ortoticko-protetický technik, nutriční asistent, asistent zubního technika, řidič vozidla zdravotnické záchranné služby, laboratorní pracovník nebo zubní instrumentářka. Povolání ošetřovatele a sanitáře lze vykonávat i po úspěšném ukončení části studia všeobecného lékařství nebo části studia pro všeobecné sestry na vysoké, vyšší odborné škole nebo střední škole. Obě profese se vykonávají pod odborným dohledem sestry způsobilé k výkonu povolání bez odborného dohledu. Pracovní činnosti pod přímým vedením vykonává zdravotník pouze v přítomnosti zdravotnického pracovníka, farmaceuta nebo lékaře, jež mají osvědčení k výkonu. (Pochylá, 2005, str. 10; Zákon č. 96/2004 Sb., § 29 – 42)

5 POSTGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Postgraduální vzdělávání je chápáno jako prohlubování kvalifikace, její udržování a průběžné obnovování. Je zprostředkováváno institucemi, které mají platnou akreditaci, jejíž podmínky jsou formulovány taktéž v zákoně 96/2004 Sb. v hlavě IV o akreditaci. Kvalifikace zdravotníků je definována v zákoně č. 262/2006 Sb. paragrafem 230, který uvádí povinnost prohlubování kvalifikace pro všechny zaměstnance. Zaměstnavatel je oprávněn umožnit nebo i požadovat účast svého zaměstnance na některé formě z celoživotního vzdělávání, pokud je v jeho zájmu prohloubit zaměstnanci kvalifikaci. Účast na odborném školení nebo jiných formách studia, které zaměstnavatel vyžaduje, je pokládáno za výkon práce, proto má zaměstnanec během školení právo na plat. Ostatní náklady, které sestra vynaloží na vzdělávací činnost za účelem prohloubení kvalifikace, kterou po ní zaměstnavatel požaduje, hradí částečně nebo celou zaměstnavatel. (Pelikánová, 2009, str. 16-18; Zákon č. 96/2004 Sb., hlava V)

Často se prohlubování kvalifikace zaměřuje se zvyšováním kvalifikace prostřednictvím akreditovaných studijních programů bakalářských oborů, čímž se absolventovi změni hodnota již získané kvalifikace a jde tedy o její rozšíření. Zákon však neudává povinnost zvyšování kvalifikace, toto rozhodnutí záleží na zaměstnanci a zaměstnavatel nemá právo po něm zvyšování kvalifikace požadovat, přičemž zaměstnanec má právo na pracovní volno s náhradou mzdy na studijní účely, jestliže zaměstnavatel s navyšováním kvalifikace souhlasí. (Klánová, 2009, str. 4)

5.1 Certifikované, kvalifikační a inovační kurzy

Certifikované kurzy jsou nabízeny takovým zařízením, které získalo akreditaci k uskutečňování vzdělávacího programu od Ministerstva zdravotnictví. Absolvováním certifikovaného kurzu získávají zdravotníci zvláštní odbornou způsobilost pro úzce vymezené činnosti v rozsahu určeného vzdělávacího programu, která však nenahrazuje získání odborné nebo specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání. Kurzy se skládají z teoretické a praktické výuky a je možné započít část již dříve získaného studia. K přihlášení do kurzu je třeba mít odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání. Délku, rozsah o obsah kurzu k získání teoretických i praktických

dovedností určuje příslušné akreditované pracoviště, stejně jako náplň závěrečné zkoušky. Úspěšné ukončení kurzu je doložitelné certifikátem, který má platnost na území České republiky, podle ustanovení § 64 zákona č. 96/2004 Sb., jehož součástí je seznam činností, k nimž získal absolvent zvláštní odbornou způsobilost. Za absolvování kurzu získá sestra 3 kredity za každý den, nejvíce však 12 kreditů za celou akci. (Müllerová a Hofštetrová Knotková, 2008, str. 17 - 18; Certifikovaný kurz pro nelékařské povolání v oborech, 2013 [on line]; Certifikované kurzy, 2008 [on line])

K účasti na akreditovaném kvalifikačním kurzu je potřeba většinový pracovní úvazek ve zdravotnickém zařízení a zaslání žádosti do příslušného akreditovaného zařízení. Kurz je ukončen závěrečnou zkouškou, po níž absolvent obdrží osvědčení o získané odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání. Tento typ vzdělávání je hojně využíván k pracovní činnosti ošetřovatele, všeobecného sanitáře nebo zdravotně sociálního pracovníka. (Akreditované kvalifikační kurzy, 2013 [on line])

Inovační kurzy jsou další metodou prohlubujícího vzdělávání nelékařských zdravotníků. Nabízí je akreditované pracoviště nebo zdravotnické zařízení, zajišťující činnosti související se získáním odborné způsobilosti. Tato zařízení také zároveň určují obsah a délku kurzu. Kurz musí trvat dle zákona minimálně 4 hodiny a každý započatý den získá účastník 3 kredity, maximum získání kreditů je 12. Inovační kurz bývá zakončen testem a přináší prohloubení znalostí a dovedností nejen zdravotnickým profesím. (Mikšová, 2009, str. 5; Müllerová a Hofštetrová Knotková, 2008, str. 17 - 18)

5.1 Odborné stáže, semináře, konference, kongresy

Odbornou stáží se rozumí vykonávání odborné praxe v jiném akreditovaném zařízení, než kde je místo povolání dané osoby. Jedná se většinou o dvoudenní vzdělávací akci, minimálně však desetihodinovou, kterou může zajišťovat více lektorů. Obsahem je praktický nácvik dovedností na základě teoretické výuky. (Pekárek, 2012, str. 40) Po absolvování získá zdravotník odbornou, specializovanou nebo zvláštní odbornou způsobilost pro konkrétní činnosti pod dohledem zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Zároveň získá 3 kredity

za každý započatý den, nejvíce však 15 kreditů za jednu stáž. (Mikšová, 2009, str. 5; Müllerová a Hofštetrová Knotková, 2008, str. 17 - 18)

Školící vzdělávací akce formou odborných seminářů se vzdělává pracovník v oblasti svého oboru. Školení trvá alespoň 2 hodiny a účastník získá 1 kredit, nejvíce však 10 kreditů za registrační období. Konference a kongres je vzdělávací akce odborného charakteru, které trvají alespoň 1 den, v rozsahu minimálně 4 hodinové přednášky. Kongresů a konferencí se účastní několik přednášejících a posluchači získají 4 kredity za každý den účasti. Přednášející za aktivní účast nebo autorství obdrží 10 kreditů a za spoluautorství na přednášce 5 kreditů. Pasivní účast na mezinárodním kongresu je ohodnocena 5 kredity a 15 kredity za přednesení vlastní přednášky. Spoluautorství na přednášce přinese zdravotníkovi 10 kreditů. (Škubová, 2009, str. 3 - 4; Müllerová a Hofštetrová Knotková, 2008, str. 17 - 18)

5.2 E-learning

E-learning je elektronická forma vzdělávání, kdy je ke studiu využíváno virtuální prostředí. Informačně - komunikační technologie se stávají nezastupitelným prostředkem v procesu vzdělávání a to i ve zdravotnictví. Rozšiřuje se jím možnost celoživotního vzdělávání pro sestry ve směnném provozu, nebo pro sestry na rodičovské dovolené. Student si udává vlastní tempo pro učení a vyučující zastává roli spíše manažera než pedagoga. (Líšková, 2009, str. 101 – 105) V dnešní době je tato forma studia běžnou skutečností i na českých univerzitách zdravotnického zařízení. Na rozdíl od prezenční formy studia má e-learning výhodu domácí výuky prostřednictvím počítačových sítí, přesto je k jeho zdárnému ukončení potřeba vyplnit závěrečný test. Tato relativně nová možnost progresivního vzdělávání zahrnuje, kromě textového výkladu s animacemi i video a audio výuku, různá schémata a testovací objekty. Zpětná vazba je získávána díky diskuse s lektory on-line. (Lisová, 2007, str. 338) K přihlášení do virtuálního kurzu je potřeba elektronická registrace u organizace, která e-kurz nabízí a samotné elektronické přihlášení. Oproti ostatním vzdělávacím akcím, vyžaduje e-learning vyplněné a podepsané Čestné prohlášení žadatele. Prokázání absolvování kurzu je možné Potvrzením o účasti, jenž zašle příslušná organizace na adresu absolventa a na němž je vyznačen počet kreditů, které

zdravotník po ukončení kurzu získal. Za e-learningový kurz náleží zdravotníkovi 2 až 3 kredity, podle počtu zpracovaných stran. (E-learning pro nelékaře, 2013 [on line])

5.3 Specializační vzdělávání

Specializační vzdělávání je legislativně podporováno v paragrafu 55-60 zákona č. 96/2004 Sb. Jedná se o prohlubování kvalifikace, které nabízí každé akreditované zařízení, mající oprávnění od Ministerstva zdravotnictví uskutečňovat specializace. Největší organizace v České Republice pro specializační vzdělávání zdravotníků je Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví v Praze a pro specializaci všeobecných sester Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně. Cílem je prohloubení znalostí a zkušeností a podpora schopnosti samostatného rozhodování nelékařského zdravotnického pracovníka, jenž má odbornou způsobilost k výkonu zdravotnického povolání. Studium je uskutečňováno při výkonu povolání a lze do něj započít část již absolvovaného studia, pokud obsahově odpovídá alespoň části některého modulu. Jako doklad ke specializované způsobilosti daného povolání získá zdravotník po ukončení atestační zkouškou diplom. (Hofštetrová Knotková, 2010, str. 16 - 18; Pelikánová, 2009, str. 16 - 18; Specializační vzdělávání, 2010 [on line])

Získávání specializací má přes různé výhrady nespornou přednost tím, že zaručuje jednotný systém vzdělávání všech pracovníků ve zdravotnictví, odbornou kvalifikaci a stálé doplňování poznatků během povinného celoživotního vzdělávání. Je zaměřeno na ošetrovatelství v klinických oborech na ústavní, ambulantní a komunitní péči a v neposlední řadě na management ve zdravotnictví. (Pochylá, 2005, s. 10)

5.3.1. Podmínky a průběh specializačního vzdělávání

Uchazeč o specializační vzdělávání podává žádost Ministerstvu zdravotnictví s úředně ověřenými doklady o získané odborné, specializované nebo zvláštní odborné způsobilosti. Přihlásit se je možné i on-line na stránkách www.mzcr.cz, www.nconzo.cz, www.ipvz.cz. Do 30 dnů po podání žádosti je uchazeč zařazen do specializačního programu. Výuka probíhá formou modulů, což je ucelená část vzdělávacího programu ohodnocená kreditním systémem. O uznávání získaných kreditů rozhoduje příslušné

akreditované zařízení, v případě pochybností rozhoduje o jejich započtení ministerstvo zdravotnictví. Vstupní požadavky, jako je délka výkonu povolání, zdravotní způsobilost a typ pracoviště se zvláštní odbornou způsobilostí, stanovuje instituce, která umožňuje vzdělávací program. Stejně tak určuje délku, rozsah a obsah modulů. Toto akreditované zařízení přidělí každému účastníkovi svého zaměstnance jako školitele, který musí mít osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu a specializaci v oboru. Školitel má za úkol prověřovat praktické dovednosti i teoretické znalosti účastníka v průběhu specializačního vzdělávání. (Kaletová, 2008, str. 15 - 16; Pelikánová, 2009, str. 16 - 18)

Studium je rozděleno na teoretickou a praktickou část a jeho průběh je zaznamenáván do studijního průkazu účastníka. Aby byl vzdělávací proces efektivní, musí být tyto části propojeny. Do specializačního vzdělávání může být započtena odborná praxe v jiném oboru specializace nebo vykonaná v cizině, pokud odpovídá příslušnému vzdělávacímu programu. Dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních je vzdělávání ukončováno atestační zkouškou. Před přihlášením ke zkoušce je nutné splnit všechny požadavky stanovené vzdělávacím programem. Podmínkou je získání kreditů, určené vzdělávacím programem, absolvování povinných teoretických modulů dle § 56 odst. 6 zákona č. 96/2004 Sb., splnění praktické části výuky včetně povinné odborné praxe a prokázání splnění odborných výkonů, které určuje vzdělávací program. Jako nezbytnost je určeno prokázání jednoleté praxe v oboru specializačního vzdělávání za posledních 6 let rozsahu poloviny týdenní pracovní doby nebo prokázání dvouleté praxe za posledních 6 let v rozsahu jedné pětiny týdenní pracovní doby. Při splnění všech podmínek si uchazeč podává přihlášku k atestační zkoušce. Po úspěšně vykonané závěrečné zkoušce vydává Ministerstvo absolventům diplom o specializaci v příslušném oboru. (Zákon č. 96/2004 Sb., hlava V)

5.4 Pedagogická činnost

Pedagogické působení sestry může probíhat během inovačního nebo certifikovaného kurzu, specializačního vzdělávání, vedení odborného semináře, školící akce, odborné stáže nebo odborné výuky předmětů. Za pedagogickou činnost získá sestra 2 kredity za každou vyučovací hodinu. Získávání kreditů pedagogickým působením je omezeno maximálně 20 kredity za jedno registrační období. (Škubová, 2009, str. 3 - 4)

Jedním z cílů výuky pedagogů zdravotnických škol je připravování budoucích zdravotnických pracovníků na výkon svého povolání, vedoucí ke zvýšení osobní kvalifikace, osvojování odborných dovedností a rozvíjení profesionálních hodnot. Základní kompetence ve vyučování jako takovém, získají sestry během magisterského studia ošetrovatelství. Umění navázat se studenty kontakt, verbální a neverbální komunikace, vystříhání se komunikačních chyb a správné využití vnitřní motivace studentů, je základem úspěšného učení nebo-li edukace. Dalším úspěšným krokem je získání zpětné vazby od studentů, takzvanou sebereflexi, sebehodnocení nezávislé na vnějším hodnocení. Sebereflexe přispívá k celkovému rozvoji zralé osobnosti a pomáhá vyučujícímu vytvořit si vlastní názor o efektivnosti svého výkladu. (Kuberová, 2010, str. 65, 97 – 102)

Za stále častější pedagogickou činnost sestry je považováno vzdělávání a výchova studentů vyšších a vysokých škol prostřednictvím mentoringu, který probíhá během odborné praxe studentů ve zdravotnickém zařízení. Mentorem klinické praxe se stane sestra po absolvování certifikovaného kurzu a splnění jeho požadavků. Během kurzu je sestra školená v oblasti andragogiky, pedagogiky, didaktiky, práva, psychologie a managementu a po jeho absolvování obdrží certifikát o úspěšném ukončení kurzu. Mentorem se může stát sestra s libovolným stupněm zdravotnického vzdělání, která má osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu, minimální tříletou praxi a současný pracovní poměr ve zdravotnictví. (Aiglová a Mauritzová, 2009, str. 9-14)

Důraz na vychovávání studentů pro praxi je kladen na pedagogy již několik let, k čemuž má přispívat kvalitní teoretická příprava propojená získáním praktických dovedností, které lze využít při odborné praxi. Sestra mentorka působí jako školitelka studentů nelékařských studijních programů při odborné praxi studentů během svého zaměstnání v pracovní době. Usnadňuje studentům adaptaci na nové podmínky a hodnotí jejich dovednosti s cílem zkvalitnit jim praktickou výuku. Vedením odborné praxe studentů proškolenými kvalifikovanými mentory se dosáhne nejen vyšší kvality praktické výuky studentů zdravotnických oborů, ale i zkvalitnění poskytované ošetrovatelské péče. (Kuberová, 2010, str. 65, 97 – 102; Aiglová a Mauritzová, 2009, str. 9 – 14)

5.5 Publikační činnost

Publikováním odborného materiálu na libovolné téma příslušného zdravotnického povolání lze přispět do odborných periodických i neperiodických časopisů, nebo také formou odborných učebnic, nebo skript jak tištěnou formou, tak i elektronickou. Jako publikace je vnímán i odborný podklad pro e-learningový kurz. Za odborný článek získá autor 15 kreditů a spoluautor 10 kreditů. 25 kreditů získá autor odborných učebnic, učebních pomůcek nebo skript, spoluautor za tuto aktivitu získá 20 kreditů. (Mikšová, 2009, str. 5; Müllerová a Hofštetrová Knotková, 2008, str. 17 - 18)

Publikační činnost, kterou hojně využívají sestry pro zveřejnění svých článků, je příspěvek textu do sesterských časopisů, například do časopisu Sestra nebo Florence. Každé periodikum obsahuje pokyny pro autory, kterými se sestra řídí při požadavku na zveřejnění své práce. Uvádím příklad požadavků pro časopis Florence. Psaný text je omezen počtem řádků tak, aby nebyl příliš dlouhý, nebo naopak krátký. Součástí textu je jméno autorů, název jejich pracoviště, elektronické, poštovní a telefonické spojení. Pro úplnost je vhodné přiložit fotografii autora a krátké profesní údaje. Název práce je uváděn v českém jazyce a v anglickém překladu. Vlastní problematika je uvedena krátkým souhrnem, následuje maximálně 5 klíčových slov, obojí s anglickým překladem. Článek popisující případ je strukturovaný do celků, které jsou oddělené mezititulky. Před závěrem nesmí chybět krátká diskuse, popřípadě výsledky a metodika práce, pokud se jedná o výzkum a seznam použité literatury. Při zasílání příloh typu grafů, tabulek, schémat nebo fotografií je vhodné použít formát JPG s rozlišením 300 dpi nebo formát PDF. Zveřejněný text může mít jinou úpravu nebo délku, než takovou, jakou požaduje autor. Redakce má právo si text upravit, přičemž jí k tomu musí dát autor svůj souhlas. Příspěvky psané v textovém dokumentu MS Word se zasílají elektronicky, nebo na CD disku poštou na adresu redakce, uvedenou v časopise. A nakonec nesmí v textu chybět prohlášení, že příspěvek nebyl nabídnut ke zveřejnění jiné redakci. (Pokyny autorům, 2009 - 2011 [online])

5.6 Vědecko-výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná činnost v ošetrovatelství je součástí zdravotnického výzkumu a umožňuje nahlížet na ošetrovatelství jako na vysoce kvalitní péči založenou na důkazech. Vědecký přístup v ošetrovatelství se používá za účelem rozšíření poznatků teorie a praxe. Z hlediska teorie vytváří nové vzdělávací programy vědecko-výzkumné práce. V oblasti praxe navrhuje a ověřuje modely optimální ošetrovatelské péče a podílí se na hodnocení kvality péče a pracovních postupů. (Pochylá, 2005, str. 16)

Častým tématem výzkumu v oblasti managementu bývá zaměření na pracovní postupy nebo na vztahy mezi zdravotnickými pracovníky, ale přední oblastí výzkumného šetření je hodnocení kvality ošetrovatelské péče. Výzkum lze provádět v podstatě na jakémkoliv téma a výsledky bádání jsou publikovány v odborném tisku, nebo zveřejňovány na odborných konferencích. Cílem ošetrovatelského výzkumu je zhodnotit a porozumět činnosti všeobecné sestry, nebo porodní asistentky. Výsledky mají velký význam pro vzdělání sester a rozvoj ošetrovatelské praxe, především ve zlepšování péče o pacienty. Za předpokladu holistického přístupu k pacientovi se v ošetrovatelství dává přednost kvalitativní metodě výzkumného šetření. Vědecko-výzkumná práce je kvalitním přínosem celému ošetrovatelství, rozvíjí se tím nejen obor jako takový, ale i osobnost samotného zdravotnického pracovníka. Účastí na výzkumném bádání rozvíjí nelékařský pracovník své vědomosti a podle zákona mu náleží 25 kreditů z celoživotního vzdělávání za každou vědecko-výzkumnou aktivitu, při doložení oponované závěrečné zprávy a základních projektech tématu. (Kutnohorská, 2009, str. 9, 109 – 112; Mikšová, 2009, str. 5; Müllerová, 2008, str. 17-18).

EMPIRICKÁ ČÁST

6 FORMULACE PROBLÉMU

Tématem empirické části mé bakalářské práce je celoživotní profesní vzdělávání všeobecných sester. Od názvu se odvíjí i výzkumná činnost, prováděná mezi všeobecnými sestrami, podstupujícími celoživotní učení rozvíjením profesní osobnosti. Záměrem výzkumu bylo zjistit fakta, jakým způsobem ovlivňuje celoživotní vzdělávání sestry, které jsou především matkami od rodin a nejen profesionálové, budující svou kariéru. Prostřednictvím dotazníkového šetření zkoumám přístup sester k profesnímu prohlubování znalostí a zvyšování vědomostí, ale také, jaké možnosti celoživotního vzdělávání mají a zda jsou zaměstnavatelé ochotni je podporovat v profesním růstu. Jistě by každý zaměstnavatel ve zdravotnictví chtěl díky vzdělanému personálu vykazovat kvalitní péči o nemocné, ale umožňují svým sestram dostatek prostoru pro tuto záslužnou činnost? Všichni víme, že práce v nemocnici je náročná časově, fyzicky i psychicky. Mezi směnami si sestra musí zorganizovat svůj osobní život, rodinu a koníčky a ještě k tomu věnuje spoustu času profesnímu rozvíjení. Jaký přístup tedy zaujímají k postgraduálnímu vzdělávání a zda opravdu touží po stálém rozvoji svých vědomostí, je také předmětem mého šetření. Dále mě zajímaly motivační faktory, které vedou sestry k trávení svého volného času u rozvíjení profesních schopností. Přestože je účast na celoživotním vzdělávání pro sestry ze zákona povinná, zkoumám také, jak jsou spokojeny s účastí na školících aktivitách po finanční stránce a zda existují nějaké překážky při plnění této povinnosti. Proto se tedy nabízí otázka: **Jaké možnosti v procesu celoživotního vzdělávání mají všeobecné sestry?**

7 CÍL VÝZKUMU

Ošetrovatelský průzkum je zaměřen na proces získávání celoživotního vzdělávání sester, jejich přístup k prohlubování a zvyšování kvalifikace a také podporu vzdělanosti sester od zaměstnavatelů. Stanovila jsem jeden hlavní cíl výzkumné činnosti a 4 dílčí cíle.

Hlavní cíl:

Zjistit, jaká je současná situace v oblasti celoživotního vzdělávání všeobecných sester.

Dílčí cíle:

Cíl 1: Zjistit, jaké možnosti celoživotního vzdělávání mají všeobecné sestry v současné době.

Cíl 2: Zjistit, zda zaměstnavatelé podporují sestry při celoživotním vzdělávání.

Cíl 3: Zjistit, jaký postoj zaujímají všeobecné sestry k celoživotnímu vzdělávání.

Cíl 4: Zjistit, zda se poznatky získané v rámci celoživotního vzdělávání promítají do ošetrovatelské praxe.

7.1 Formulace předpokladů

Stanoveny jsou 4 následující předpoklady. „Většinou sester“ je pro následující zhodnocení předpokladů míněno minimálně 70% respondentů.

P1: Většině sester je umožněno účastnit se vzdělávacích aktivit z celoživotního vzdělávání podle jejich vlastních požadavků.

P2: Většině sester zaměstnavatel umožňuje účast na celoživotním vzdělávání.

P3: Většina sester vnímá celoživotní vzdělávání jako motivující prvek pro zvýšení kvality ošetrovatelské péče.

P4: Poznatky získané v rámci celoživotního vzdělávání využívá většina sester ve své praxi.

8 CHARAKTERISTIKA SOUBORU

Vzorek respondentů byl vybírán záměrně, tvoří ho skupina všeobecných sester, které jsou registrované, nebo o registraci usilují. Podmínkou je účast na celoživotním vzdělávání získáváním kreditů. Účastnice výzkumného šetření jsou z různých pracovišť České republiky, převážně však z plzeňského kraje, což vplynulo až z výsledku výzkumu. Nerozlišují respondenty podle délky zdravotnické praxe, místa zaměstnání ani podle dosaženého vzdělání. Vzorek respondentů tvoří 68 všeobecných sester ze státních i soukromých zdravotnických zařízení.

9 METODA SBĚRU DAT

Pro zpracování výzkumné části byla zvolena kvantitativní metoda šetření, formou předem připraveného strukturovaného dotazníku. Výzkumná činnost byla prováděna prostřednictvím internetové komunikace mezi studenty na Západočeské Univerzitě v Plzni u studentek kombinovaného studia oboru Ošetrovatelství formou dotazníkového šetření. Tištěné dotazníky byly také rozneseny do ambulancí na severu Plzně. Dotazník obsahuje celkem 21 otázek, z toho 18 uzavřených a 3 polouzavřené. První 3 otázky jsou orientační, ostatní se vztahují k uvedeným předpokladům. Respondenti mají na výběr z 2 až 9 odpovědí, popřípadě mají možnost odpověď vypsát svými slovy. V dotazníku se objevují 2 typy otázek. Prvním je škála, kdy mají respondenti na výběr ze 4 odpovědí typu ano - spíše ano – spíše ne – ne. V ostatních případech vybírají respondenti z uvedené odpovědi, která nejvíce charakterizuje jejich vlastní názor. U 19 otázek je potřeba vybrat pouze jednu z nabízených odpovědí, včetně možnosti vypsání svého vlastního názoru. U dvou otázek je povoleno zaškrtnout více možných odpovědí.

10 ORGANIZACE VÝZKUMU

Distribuce dotazníku byla provedena pomocí společné e-mailové adresy každé studijní skupiny a pomocí známých zdravotnických pracovníků. Dotazník byl rozeslán do dvou studijních skupin kombinovaného studia oboru Ošetrovatelství o přibližně padesáti studentech, 20 elektronických dotazníků bylo rozesláno prostřednictvím mých známých sester a 20 dotazníků v tištěné formě bylo rozneseno do soukromých i státních ambulancí v plzeňském kraji. Celkem bylo k dispozici 120 elektronických formulářů a 20 tištěných formulářů.

Dotazník vyplnilo 54 sester prostřednictvím internetové komunikace a z tištěných formulářů bylo možné použít pro vyhodnocení 14 kusů. 8 dotazníků bylo z výzkumu vyřazeno pro neúplné vyplnění. Z celkového počtu 68 respondentek pracuje 15 sester v soukromém zdravotnickém zařízení a 53 v státním zdravotnickém zařízení. Celkem jsem ke své práci získala výzkumný vzorek, tvořící 68 vyplněných dotazníků, což představuje 49% z celkového počtu rozeslaných formulářů.

Dotazník byl rozeslán v prosinci 2013 a respondenti mohli odpovídat do konce ledna 2014. Odpovědi byly poté vyhodnoceny a výsledky, vyplývající z dotazníku byly zpracovány slovně a názorně do tabulek.

11 ANALÝZA ÚDAJŮ

První tři otázky z dotazníku nejsou součástí stanovených předpokladů. Dotazník měly k dispozici sestry z různých krajů a všech typů zdravotnických pracovišť. Zkoumají tedy, v jakém kraji respondentky pracují, v jakém typu zdravotnického zařízení jsou zaměstnány a zda vlastní osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Z níže uvedených tabulek vyplývá, že dotazník vyplnily z 94% sestry z plzeňského kraje. Z toho se zúčastnilo výzkumného šetření 15 sester ze soukromého zařízení a 8 sester pracuje ve zdravotnickém zařízení pod odborným dohledem sestry, nebo lékaře, přestože jsou to všeobecné sestry, nikoliv dnes aktuální zdravotničtí asistenti. Jedná se o sestry, které splňují požadavky registračního systému a k uznání registrace potřebují stanovený počet kreditů z celoživotního vzdělávacího procesu.

Tabulka 1 Do kterého kraje spadá Váš zaměstnavatel?

	Počet odpovědí	Počet v %
Jihočeský	2	3
Plzeňský	64	94
Karlovarský	2	3
Středočeský	0	0
Ústecký	0	0
Liberecký	0	0
Králové-hradecký	0	0
Pardubický	0	0
Jiný (vypište).....	0	0
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu 68 (100%) respondentek jsou nejvíce ve výzkumném vzorku zastoupeny sestry z plzeňského kraje, celkem 64 (94%) dotazovaných. Zbýlých 6% tvořily rovnoměrně rozvržené jihočeský (3%) a karlovarský kraj (3%). Z každého z nich odpovídaly vždy 2 respondentky.

Tabulka č. 2 V jakém zařízení pracujete?

	Počet odpovědí	Počet v %
Ve státním zařízení.	53	78
V soukromém zařízení.	15	22
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 53 (78%) sester ze státního zdravotnického zařízení a 15 (22%) sester ze soukromého zdravotnického zařízení.

Tabulka č. 3 Vlastníte osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu?

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	60	88
Ne	8	12
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu 68 (100%) respondentek vykonává výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu 60 (88%) dotazovaných sester. 8 (12%) sester uvedlo, že nevlastní osvědčení k výkonu zdravotnického povolání, tudíž pracují jako všeobecné sestry pod odborným dohledem a z nich 2 pracují v soukromém zdravotnickém zařízení.

Tabulka č. 4 **Máte pocit, že pro svou současnou praxi potřebujete získávat stále nové poznatky?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Určitě ano	21	31
Spíše ano	41	60
Spíše ne	6	9
Určitě ne	0	0
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z odpovědí vyplývá, že neustálé získávání nových poznatků potřebuje ke své zdravotnické praxi většina (91%) z dotazovaných sester. Z tohoto počtu 21 (31%) sester zvolilo krajní odpověď „určitě ano“. 41 (60%) sester si myslí, že spíše potřebují získávat nové poznatky. A 6 (9%) respondentek uvedlo, že spíše nepotřebují nové poznatky pro svou současnou praxi. Žádná sestra neodpověděla, že pro své povolání s jistotou nepotřebuje získávat stále nové poznatky.

Tabulka č. 5 **Jak chápete celoživotní vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Jako prostředek pro zlepšení kvality ošetrovatelské péče.	43	63
Jako užitečné trávení volného času sester.	5	7
Jako nevyhnutelnou povinnost.	9	13
Jako demotivující prvek pro budoucí sestry.	11	16
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu 68 (100%) respondentek jich nejvyšší počet 43 (63%) hodnotí celoživotní vzdělávání sester jako prostředek pro zlepšení kvality ošetrovatelské péče o nemocné. Jako demotivující prvek pro budoucí všeobecné sestry působí celoživotní vzdělávání na 11 (16%) dotazovaných. 9 (13%) respondentek chápou celoživotní vzdělávání jako nevyhnutelnou povinnost a jako užitečné trávení volného času sester ho považuje celkem 5 (7%) z dotazovaných sester.

Tabulka č. 6 **Jaký aspekt Vás nejvíce vede k celoživotnímu vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Předpoklad vyšší kvality ošetrovatelské péče prostřednictvím vzdělanosti ošetrovatelského personálu.	17	25
Vlastní ambice získávat nové vědomosti.	18	26
Povinnost, kterou vyžaduje samotná profese.	33	49
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Největším motivačním aspektem, který vede sestry k celoživotnímu vzdělávání je podle výsledků povinnost samotné profese. Tuto odpověď uvedlo celkem 33 (49%) dotazovaných. Vlastní ambice získávat nové vědomosti vedou k celoživotnímu vzdělávání 18 (26%) dotazovaných sester a 17 (25%) respondentek motivuje k celoživotnímu učení předpoklad vyšší kvality ošetrovatelské péče.

Tabulka č. 7 **Jak by se dal charakterizovat Váš názor na povinnost celoživotního vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Jsem s ním spokojen/a	10	15
Jsem s ním spíše spokojen/a	39	57
Jsem s ním spíše nespokojen/a	19	28
Jsem s ním nespokojen/a	0	0
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

S povinností celoživotního vzdělávání je spíše spokojena více než polovina dotazovaných, konkrétně 39 (57%) sester. Úplnou spokojenost uvedlo 10 (15%) dotazovaných. 19 (28%) respondentek je s povinností spíše nespokojeno a zcela nespokojena není žádná z dotazovaných sester.

Tabulka č. 8 **Jste spokojen/a s nabídkou vzdělávacích aktivit celoživotního vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	19	28
Spíše ano (je dostačující)	30	44
Spíše ne (není dostačující)	14	21
Ne	5	7
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Pro 30 (44%) dotazovaných sester je nabídka vzdělávacích aktivit dostačující. 19 (28%) sester je s touto nabídkou zcela spokojena. Jako nedostačující jí hodnotí 14 (21%) sester a 5 (7%) sester není s nabídkou vzdělávacích aktivit spokojena vůbec.

Tabulka č. 9 **Jakých aktivit celoživotního vzdělávání využíváte nejčastěji?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Aktivní účasti na semináři, kongresu nebo konferenci.	3	4
Pasivní účasti na semináři, kongresu, nebo konferenci.	35	51
Odborné stáže, kvalifikační a inovační kurzy.	4	6
E-learning.	19	28
Publikační, vědecko-výzkumné činnosti nebo pedagogické činnosti.	0	0
Většinu z nich, abych splnila požadavky kreditního systému.	7	10
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Nejčastější formou získání kreditů z celoživotního vzdělávání je dle výzkumu pasivní účast na vzdělávacích aktivitách. Celkem tuto položku vyplnilo 35 (51%) dotazovaných. Druhou nejčastěji využívanou aktivitou je e-learning, odpovědělo na ni 19 (28%) dotazovaných. 7 (10%) sester využívá většinu z uvedených aktivit, protože je po nich vyžaduje registrační systém. Odborné stáže, kvalifikační a inovační kurzy využívají nejčastěji 4 (6%) sestry a aktivní účasti využívají pouze 3 (4%) respondentky. Z dotazovaných sester ani jedna neuvedla jako nejčastější činnost publikaci, vědecko-výzkumnou a pedagogickou aktivitu.

Tabulka č. 10 **V jaké oblasti celoživotního vzdělávání prohlubujete své vědomosti nejčastěji?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Pouze ve svém oboru.	24	35
I v jiných oborech, chci mít všeobecný přehled.	26	38
V takových, které jsou zrovna k dispozici.	10	15
V takových, které po mě vyžaduje zaměstnavatel.	8	12
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

26 (38%) dotazovaných sester prohlubuje své vědomosti s cílem všeobecného přehledu. Striktně ve svém oboru se vzdělává 24 (35%) sester. 10 (15%) sester využívá vzdělávací aktivity, které jsou pro ně v danou chvíli k dispozici, a 8 (12%) sester se vzdělává v oblastech, které po nich vyžaduje zaměstnavatel.

Tabulka č. 11 **Podle čeho si aktivity celoživotního vzdělávání vybíráte?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Podle obsahu.	40	59
Podle dostupnosti.	15	22
Podle finanční náročnosti.	11	16
Podle kreditního ohodnocení.	2	3
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplynulo, že pro 40 (59%) dotazovaných je nejdůležitější obsah nabízené vzdělávací aktivity. 15 (22%) sester vybírá vzdělávací akce podle aktuální dostupnosti. 11 (16%) sester dává důraz na finanční náročnost vzdělávacích aktivit a podle kreditního ohodnocení vybírají své vzdělání 2 (3%) respondentky.

Tabulka č. 12 **Co Vám nejvíce znemožňuje účastnit se školicí akce, o kterou máte zájem?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Vzdálenost od místa bydliště.	8	12
Finanční náročnost.	12	18
Pracovní povinnosti.	36	53
Rodinné povinnosti.	8	12
Nic z uvedeného.	2	3
Jiné.....	2	3
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Pracovní povinnosti představují pro sestry nejčastější překážku před účastí na školicí akci. Celkem 36 (53%) respondentů uvedlo tuto položku jako aspekt, který jim znemožňuje účastnit se vybrané školicí akce. Pro 12 (18%) dotazovaných sester je největší překážkou finanční náročnost vzdělávacích aktivit, pro 8 (12%) sester představují překážku rodinné povinnosti a stejně tak vzdálenost od místa bydliště, také pro 8 (12%) sester. Pouze 2 (3%) sestry uvedly, že jim nic z uvedených překážek neznemožňuje účast na školicích akcích a 2 (3%) respondentky vypsaly vlastní názor.

Tabulka č. 13 **Představuje pro Vás zvyšování a prohlubování vědomostí finanční zátěž?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	3	4
Spíše ano	36	53
Spíše ne	27	40
Ne	2	3
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Celkem 36 (53%) dotazovaných uvedlo, že pro ně účast na celoživotním vzdělávání finanční zátěž spíše představuje. Jistou zátěž uvedly 3 (4%) respondentky. 27 (40%) sester celoživotní vzdělávání spíše nezatěžuje a 2 (3%) sestry celoživotní vzdělávání nepovažují vůbec jako finančně zatěžující.

Tabulka č. 14 **Představuje pro Vás celoživotní vzdělávání časovou zátěž, která Vás obtěžuje?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	48	71
Spíše ano	5	7
Spíše ne	15	22
Ne	0	0
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Obtěžující časovou zátěž uvedlo v dotazníku 48 (71%) respondentek. 5 (7%) sester vyplnilo kolonku, že je pro ně celoživotní vzdělávání spíše zatěžující. Pro 15 (22%) sester časově zatěžující spíše není a ani jedna sestra neuvedla, že ji celoživotní vzdělávání časově nezatěžuje a neobtěžuje.

Tabulka č. 15 **Jak Vás obohatilo postgraduální vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Získal/a jsem takové vědomosti ze svého oboru, které nejsou součástí pregraduálního studia.	13	19
Cítím větší jistotu při výkonu ošetrovatelské péče díky neustálému prohlubování svých vědomostí.	45	66
Postgraduální vzdělávání je pro mě zatěžující.	10	15
Neobohatilo mě.	0	0
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

45 (66%) dotazovaných sester odpovědělo, že cítí větší jistotu při poskytování ošetrovatelské péče a 13 (19%) získalo nové vědomosti, které nejsou součástí pregraduální přípravy sester na budoucí povolání. Pro 10 (15%) sester představuje postgraduální vzdělávání zátěž a žádná sestra neuváděla možnost „neobohatilo mě“.

Tabulka č. 16 **Jakým způsobem využíváte teoretické poznatky z celoživotního vzdělávání v praxi?** (možnost více odpovědí).

	Počet respondentů v %	Počet odpovědí	Počet odpovědí v %
V edukaci nemocných a jejich rodinných příslušníků.	97	28	35
V ošetrovateľské péči o nemocného.		38	47
Ve spolupráci s lékaři.		13	16
Nevyužívám.	3	2	2
Jiným způsobem. Uveďte.....	0	0	0
Celkem	100	81	100

Zdroj: vlastní

Poznatky z celoživotního vzdělávání využívají sestry nejvíce v ošetrovateľské péči o nemocného. U této otázky byla možnost vyplnit více odpovědí. Z celkového počtu 81 (100%) odpovědí získalo využití poznatků v ošetrovateľské péči o nemocného 38 (47%) odpovědí. V edukaci nemocných a rodinných příslušníků využívá nově nabyté poznatky 28 (35%) sester a 13 (16%) sester je využívá ve spolupráci s lékaři. Pouze 2 (2%) respondentky uvedly, že poznatky z celoživotního vzdělávání ve své praxi nevyužívají vůbec. Možnost volné odpovědi nevyplnila žádná z dotazovaných sester.

Tabulka č. 17 **Umožňuje Vám zaměstnavatel prohlubovat nebo zvyšovat své vzdělání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	20	29
Spíše ano	26	38
Spíše ne	20	29
Ne	2	3
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Z celkového počtu dotazovaných odpovědělo 26 (38%) respondentek, že jim zaměstnavatel spíše umožňuje prohlubovat nebo i zvyšovat své vzdělání. 20 (29%) respondentkám s jistotou prohlubování a zvyšování vzdělávání zaměstnavatel umožňuje. Odpověď „spíše neumožňuje“ vyplnilo 20 (29%) sester a 2 (3%) sestrám zaměstnavatel vůbec neumožňuje prohlubovat ani zvyšovat své vzdělání.

Tabulka č. 18 **Jak Vás zaměstnavatel podporuje v celoživotním vzdělávání?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Nabízí a zajišťuje vzdělávací akce z mého oboru.	30	44
Nabízí osobní volno pro účast na vzdělávacích akcích.	4	6
Nepodporuje, všechny aktivity si zajišťuji sama a realizuji ve svém volném čase.	34	50
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Polovinu dotazovaných sester zaměstnavatel nijak aktivně nepodporuje v celoživotním vzdělávání, tuto možnost uvedlo 34 (50%) sester. 30 (44%) respondentkám zaměstnavatel nabízí a zajišťuje vzdělávací akce a 4 (6%) respondentkám nabízí zaměstnavatel pro vzdělávací akce osobní volno.

Tabulka č. 19 **Umožňuje Vám zaměstnavatel účastnit se všech vzdělávacích aktivit, které byste chtěla absolvovat?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano	8	12
Spíše ano	35	51
Spíše ne	5	7
Ne	20	29
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Více než polovině (35 dotazovaných, tj. 51%) zaměstnavatel spíše umožňuje zúčastnit se zvolených aktivit. 8 (12%) sestrám účast umožňuje jistě. 20 (29%) sester uvedlo, že jim zaměstnavatel účast na zvolených vzdělávacích aktivitách neumožňuje a „spíše neumožňuje“ vyplnilo 5 (7%) sester.

Tabulka č. 20 **Jaké aktivity celoživotního vzdělávání Vám hradí zaměstnavatel?**
(možnost více odpovědí)

	Počet respondentů v %	Počet odpovědí	Počet odpovědí v %
Certifikované, kvalifikační a inovační kurzy.	82	13	15
Odborné stáže.		6	7
Odborné semináře, konference, kongresy.		13	15
E-learning.		16	18
Specializační vzdělávání.		27	31
Publikační činnost.		1	1
Vědecko-výzkumnou činnost.		0	0
Žádné z uvedených.	18	12	14
Celkem	100	88	100

Zdroj: vlastní

Otázka měla možnost více odpovědí. Z celkového počtu 68 respondentek bylo sečteno 88 (100%) odpovědí. Nejčastější aktivita, kterou zaměstnavatel hradí svým zaměstnancům je specializační vzdělávání (celkem 27 odpovědí, tj. 31%). 16 (18%) sestrám hradí zaměstnavatel e-learningovou metodu učení. Odborné semináře, konference, kongresy hradí zaměstnavatel 13 (15%) dotazovaným a stejně tak i certifikované, kvalifikační a inovační kurzy, taktéž 13 (15%) sestrám. 6 (7%) sestrám hradí zaměstnavatel odborné stáže a jedné (1%) hradí publikační činnost. 12 (14%) sester uvedlo, že jim zaměstnavatel nehradí žádné nabízené vzdělávací aktivity.

Tabulka č. 21 **Uvažoval/a jste v rámci celoživotního vzdělávání o zvýšení svého vzdělání na univerzitě?**

	Počet odpovědí	Počet v %
Ano, sám/sama ve svém volném čase zvyšuji své vzdělání (studuji na univerzitě).	18	26
Zvyšuji své vzdělání, ale ne ze svého přesvědčení.	30	44
Nezvyšuji, ale chtěl/a bych.	10	15
Nezvyšuji.	10	15
Celkem	68	100

Zdroj: vlastní

Celkem 48 (66%) sester zvyšuje své vzdělání na univerzitě, z toho 30 (44%) sester s dodatečným zvyšováním vzdělávání nesouhlasí. 20 (30%) z dotazovaných sester nestuduje vůbec a 10 (15%) z nich má o studium zájem.

12 PREZENTACE A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH ÚDAJŮ

Na základě popsané analýzy získaných dat mohu zhodnotit, zda se potvrdily či vyvrátily předpoklady, stanovené před zahájením výzkumného šetření a zda bylo dosaženo všech cílů.

Prvním stanoveným dílčím cílem pro bakalářskou práci bylo zjištění možností celoživotního vzdělávání všeobecných sester v České republice v současné době. K danému cíli se vztahoval následující předpoklad: **většině sester je umožněno účastnit se vzdělávacích aktivit z celoživotního vzdělávání podle jejich vlastních požadavků.** Zabývalo se jím 7 otázek - otázky č. 8 až 13 a č. 19.

K potvrzení předpokladu jsem se vyptávala na spokojenost sester s nabídkou vzdělávacích aktivit, jaké aktivity nejčastěji využívají, podle jakých znaků je vybírají, zjišťovala jsem bariéry, které jim studium znemožňují a zda mohou navštěvovat všechny vzdělávací akce, o které mají zájem. Z výsledků dat bylo zjištěno, že vzdělávací aktivity využívají sestry z toho důvodu, že je zajímají, a nejen proto, aby splnily požadavky kreditního systému. Nejčastějším typem vzdělávání byla zvolena pasivní účast na semináři, kongresu nebo konferenci (51%). Častou metodou učení se také stal e-learning (28%). Aktivní účasti, odborné stáže a kurzy volí nejčastěji jen malé procento (dohromady 10%) z dotazovaných a publikační, pedagogickou a vědecko-výzkumnou činnost dokonce žádné. Přesto má tato otázka pozitivní výsledek. Vysoké procento (72%) potvrzující předpoklad získáme součtem kladných odpovědí na otázku spokojenosti s nabídkou vzdělávacích aktivit celoživotního vzdělávání.

Všeobecné sestry chtějí mít všeobecný přehled, co se týče teoretických znalostí, a proto se vzdělávají i v jiných oborech, než je ten, ve kterém pracují. Pro kladné vyhodnocení otázky lze k tomuto výsledku (38%) připočítat odpovědi sester, které se nejčastěji vzdělávají pouze ve svém oboru (35%). Součtem těchto dat vyplývá, že 76% dotazovaných si vybírá vzdělávací aktivity, týkající se jejich vlastního oboru, nebo i jiných oborů, o které však mají uchazečky zájem. Jen málo respondentek (15%) ovlivňuje výběr momentální nabídka a ještě méně nároky zaměstnavatele.

V nabídce vzdělávacích aktivit jistě dávají sestry přednost obsahové stránce výuky (59%), ale také z velké části (41%) zohledňují ostatní faktory při volbě studia, jako jsou finance, dostupnost akce a kreditní ohodnocení. Odpovědi na tuto otázku jednoznačně nepotvrzují stanovený předpoklad. Ani samostatný dotaz na finance nepotvrdil předpoklad č. 1, protože z 69% sestry přiznaly finanční zátěž při plnění celoživotního vzdělávání, což stanovený předpoklad neguje. Také málo přesvědčivé byly výsledky ohledně umožnění vzdělávacích aktivit zaměstnavatelem. Sestry z více než poloviny (63%) uvedly, že jim zaměstnavatel umožňuje účastnit se vzdělávacích aktivit, které chtějí absolvovat, ale nebylo dosaženo většinového kritéria. Proto tato otázka předpoklad také nepotvrzuje.

Z celkového počtu otázek, vztahující se k předpokladu č. 1 byly potvrzeny 3 a negující byly 4 otázky. Z toho vyplývá, že vytyčený předpoklad „většině sester je umožněno účastnit se vzdělávacích aktivit z celoživotního vzdělávání podle jejich vlastních požadavků“ **nebyl potvrzen**.

Zhodnocení cíle:

Pokud pomíneme zaměření otázky „jaké možnosti celoživotního vzdělávání mají všeobecné sestry“ vyloženě na možnosti dané zákonem, ty mohou samozřejmě využívat všechny, pak všeobecné sestry užívají nejčastěji pasivní formy vzdělávání a e-learningu. Při výběru vzdělávání se řídí obsahem akce a tématy. Vybírají si tedy vzdělávací aktivity dle svých vlastních požadavků z nabídky akcí, která je uspokojuje. Účast na jednotlivých formách vzdělávání mohou realizovat ve svém volném čase, neboť nejčastější překážku představují pracovní povinnosti sester. Druhou nejčastější překážku tvoří finanční náklady za formy celoživotního vzdělávání, které sice částečně hradí zaměstnavatelé, v čemž spatřují jistou podporu, ale zřejmě ne dostatečně. Přičemž nebylo možné jednoznačně potvrdit, že je sestrám umožněno účastnit se všech vzdělávacích akcí, o které mají zájem.

Druhý cíl měl za úkol zjistit, zda zaměstnavatelé podporují sestry při celoživotním vzdělávání. Vztahoval se k němu předpoklad č. 2: **většině sester zaměstnavatel umožňuje účast na celoživotním vzdělávání** a byly mu věnovány otázky č. 17, 18 a 20.

Po zpracování získaných dat bylo zjištěno, že z velké části (67%) zaměstnavatelé umožňují sestřím prohlubovat nebo zvyšovat své vzdělání, ne však většině z nich. Nicméně na otázku jakým způsobem zaměstnavatelé podporují sestry v celoživotním vzdělávání, bylo zjištěno, že pouze z 50% zaměstnavatelé nabízí a zajišťují sestřím vzdělávací aktivity nebo jsou ochotni poskytnout osobní volno pro účast na studium. Druhá polovina dotazovaných si aktivity zajišťuje sama a realizuje na úkor svého volného času. Podporu zaměstnavatele mohou sestry čekat ve financování alespoň jedné z forem celoživotního vzdělávání (86%). Nejčastěji však zaměstnavatelé hradí specializační studium (31%).

Většinové odpovědi pro předpoklad č. 2 byly získány pouze u jedné ze tří otázek, proto ani předpoklad „většině sester zaměstnavatel umožňuje účast na celoživotním vzdělávání“ **nebyl potvrzen**.

Zhodnocení cíle:

Zaměstnavatelé sestřím umožňují celoživotní vzdělávání, ale nedá se říci, že by je z velké části podporovali. S výjimkou finanční opory, kterou přiznalo 82 % z dotazovaných sester. Vzhledem k připuštěné finanční zátěži sester (viz předpoklad č. 1) zřejmě peněžní podporu od zaměstnavatele nevyužívají, nebo není dostačující.

Třetím úkolem bylo zjistit, jaký postoj zaujímají všeobecné sestry k celoživotnímu vzdělávání. Byl k němu přiřazen předpoklad: **většina sester vnímá celoživotní vzdělávání jako motivující prvek pro zvýšení kvality ošetrovatelské péče**. Touto problematikou se zabývalo 5 otázek, č. 5 až 7, 14 a 21.

Pro většinu sester (70%) představuje celoživotní vzdělávání zlepšení kvality ošetrovatelské péče, nebo alespoň užitečnou činnost sester. Nicméně motivačním činitelem není předpoklad vyšší kvality ošetrovatelské péče (25%) ani vlastní ambice získávat nové vědomosti (26%). Větším aspektem, který sestry vede k učení, je samotná povinnost, kterou vyžaduje jejich profese (49%). Navzdory tomu jsou sestry v konečné fázi s povinnostmi neustále rozvíjet své vědomosti a schopnosti, spokojeny, i když připouští, že

pro ně představuje obtěžující časovou zátěž (78%). Většina z nich (70%) se dokonce rozhodla rozšířit si své vzdělání o univerzitní titul.

Tímto lze konstatovat, že předpoklad „většina sester vnímá celoživotní vzdělávání jako motivující prvek pro zvýšení kvality ošetrovatelské péče“ dosáhl dostatek kladných odpovědí (3 z 5) pro celkové potvrzení. Předpoklad č. 3 **byl potvrzen**.

Zhodnocení cíle:

Postoje všeobecných sester ze zkoumaného vzorku k celoživotnímu vzdělávání jsou pozitivně nasměrovány. Proto, aby odvedly kvalitní ošetrovatelskou péči, dobrovolně obětují svůj volný čas pro profesní rozvoj, včetně studia na univerzitě. Nutno podotknout, že více jak polovina dotazovaných studentek univerzity nestuduje z vlastního přesvědčení, ale z povinnosti.

Poslední stanovený cíl zjišťoval, zda se poznatky získané v rámci celoživotního vzdělávání promítají do ošetrovatelské praxe sester. Pro tento účel byl stanovený předpoklad: **poznatky získané v rámci celoživotního vzdělávání využívá většina sester ve své praxi**. Zkoumaly ho otázky č. 4, 15 a 16.

Z výsledků vyplývá, že 91% dotazovaných pocítuje potřebu neustálého přísunu nových poznatků pro svou zdravotnickou praxi. Postgraduální vzdělávání je pro ně dle odpovědí přínosem, protože pro 85% dotazovaných má kladný význam. Kromě toho 97 % respondentek nové poznatky dokáže využít ve své praxi pro lepší edukaci nemocných a pro lepší ošetrovatelskou péči o nemocného. Své uplatnění mají nové vědomosti také ve spolupráci s lékaři. Předpoklad č. 4 **byl potvrzen**.

Zhodnocení cíle:

Poznatky získané v rámci celoživotního vzdělávání jsou využívány v sesterské praxi. Díky neustálému přílivu nových vědomostí cítí sestry větší jistotu při výkonu povolání a navíc obohacují své poznatky z pregraduálního studia. Nejčastěji je využívají v ošetrovatelské péči o nemocného a v edukaci nemocných a jejich rodinných příslušníků.

13 DISKUSE

Protože se výzkumného šetření zúčastnila převážná většina sester z plzeňského kraje, budu díky tomuto faktu považovat své výzkumné šetření jako zmapování plzeňské oblasti. Jasný nepoměr mezi zkoumanými kraji vyšel najevo až s výsledky šetření. Stejně tak je velká většina respondentek pracujících ve státním zdravotnickém zařízení a pouze 22% tvoří sestry ze soukromých zařízení, převážně z ambulancí. Můj původní záměr bylo porovnání mezi těmito dvěma sektory, ale pro početní nerovnoměrnost zúčastněných se domnívám, že srovnávání není možné. Umožní mi to však získat jistý náhled na zkoumanou situaci, hlavně v oblasti požadavků a podpory zaměstnavatelů profesního neformálního vzdělávání svých zaměstnanců. Z dotazovaných uvedlo 8 sester, že nevládní osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Na tomto podkladě jsem provedla malé soukromé šetření vztahující se k tomuto překvapivému výsledku. Sestry pracují dočasně pod odborným dohledem sestry či lékaře z toho důvodu, že jim nebyla uznaná nebo prodloužená registrace, nebo si o ni ještě nezažádaly. Všechny však splňují podmínky kreditního systému a shromažďují potřebný počet kreditů pro uskutečnění registrace.

Výsledky zjišťování názorů sester ohledně potřeby získávání stále nových poznatků z ošetrovatelství pro zdravotnickou praxi, vedly k pozitivnímu závěru. Sestry v celkovém náhledu jsou víceméně zajedno s legislativou, že je pro povolání všeobecné sestry potřeba neustálého přílivu nových odborných informací, následně využitelných v praxi. Nikoho nepřekvapí, že ani jedna z dotazovaných sester nemá potřebu pro rozvoj své praxe nezískávat nové poznatky. Z tohoto výsledku usuzuji, že jsou sestry spokojeny se zavedením povinnosti neustálého učení, protože téměř všechny připustily, že pro výkon zdravotnického povolání je potřeba stále nových a nových poznatků v souladu s moderními trendy v ošetrovatelství. Vzhledem k odpovědím sester na smysl celoživotního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků jednoznačně vyplývá, že chápou pravý účel celoživotního učení. Nejen, že si díky novým informacím prohlubují svou kvalifikaci, ale chápou tento proces také jako nástroj pro zlepšení ošetrovatelské péče o nemocné. Tím se potvrzuje vize regulačního systému ochránit spotřebitele ošetrovatelské péče. Na druhou stranu jsem se domnívala, že vidina lepší kvality ošetrovatelské péče o nemocné

prostřednictvím vyšší vzdělanosti personálu bude současně i nejvyšším aspektem vedoucí sestry k celoživotnímu profesnímu učení. Odpovědi byly však téměř od poloviny dotazovaných (49%) směřovány k povinnosti vzdělávat se, kterou ukládá zákon z roku 2004. Druhou polovinu respondentů motivují k celoživotnímu učení vlastní ambice po nových vědomostech a samozřejmě předpoklad vyšší kvality péče o nemocné. Překvapující bylo, že zkvalitnění ošetrovatelské péče představuje pro respondentky nejméně lákavý faktor pro realizaci profesního vzdělávání (25%). A přestože sestry pocítují rozvíjení svých teoretických znalostí jako povinnost, nikoliv jako dobrou příležitost rozvoje své osobnosti, nejedná se o povinnost vůči pacientům ve vztahu k provádění ošetrovatelských úkonů, ale o povinnost danou zákonem. Je tedy možné, že by sestry s celoživotním vzděláváním nesouhlasily, pokud by měly možnost volby dobrovolně se účastnit vzdělávacích akcí či ne. Na jejich obranu však nelze říci, zda jsou pacienti více spokojeni s ošetrovatelskou péčí po zavedení profesního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Zda je vůbec tato zákonem daná povinnost sester pacientům ku prospěchu, by tudíž mohlo být samostatným tématem pro výzkumné šetření. Jistě by nebylo od věci, získat zpětnou vazbu od nemocných, ba i od samotného zaměstnavatele a zjistit, zda přispěl nový systém ke kvalitě ošetrovatelské péče.

A jak se sestry k celoživotnímu vzdělávání staví? Ze všech možných nabídek si sestry vybírají ty fyzicky nejméně náročné aktivity, dá se říci, že spíše pasivity. Neočekávaných 50 % sester volní nejčastěji poslech semináře, kongresu, konference a dalších 28 % využívá nabídky e-learningového učení. Po důvodech, proč tomu tak je, jsem dále k této práci nepátrala. Pro mé výzkumné šetření mi postačí zjištění, že pasivní forma je pro sestry nejvíce lákavá šance jak dosáhnout kreditů. Možná proto, že je nejsnadnější, bohužel na druhou stranu finančně nejnákladnější. Není proto divu, že vnímají vzdělávání jako finanční újmu na svém příjmu. Pouze minimální procento dotazovaných dává přednost aktivně nabytým kreditům, třebaže je například přednesení vlastní přednášky na mezinárodním kongresu ohodnoceno 3 krát větším počtem kreditů než pasivní účast na celém kongresovém dni. Je možné, že před novelizací vyhlášky č. 423/2004 Sb. v roce 2008, kdy za aktivitu získal účastník 15 kreditů, by výsledky vypadaly jinak. (Müllerová, 2008, 17-18) Ve výzkumném vzorku se našly i takové účastnice, které neupřednostňují žádnou z forem aktivit celoživotního učení a využívají

střídavě všechny alternativy. Vzhledem k omezenému množství možných uznaných kreditů za každý typ vzdělávací akce, je s největší pravděpodobností hlavním záměrem kreditního systému právě využívání všech typů nabízených vzdělávacích aktivit. Největší roli při výběru školicích programů hraje nepochybně obsah nabízené akce. Pokud si mohou sestry samy zvolit jednu z alternativ dalšího vzdělávání, volí ji podle obsahu a ne vždy jen mezi tématy, týkajících se oboru, ve kterém pracují. Celkem 38 % dotazovaných chce mít pro své povolání všeobecné sestry také všeobecný přehled. Menší skupiny sester pak tvořily ty, které si vybírají oblasti vzdělání, jež jsou jim zrovna v danou chvíli nabídnuty, nebo je po nich vyžaduje zaměstnavatel. Vzdělávací aktivity si tedy nevybírají cíleně a jen přijímají nabídky akreditovaných pracovišť, zřejmě proto, aby splnily zákonné požadavky kreditního systému nebo aby uspokojily svého zaměstnavatele a nikoliv proto, aby se přiučily něčemu novému. Poměrně nízký součet ostatních odpovědí na otázku podle čeho si sestry vybírají vzdělávací aktivity, svědčí o tom, že je obsahová stránka jednoznačně na prvním místě při výběru vzdělávacího programu (59%). Lze předpokládat, že tento výběr uskutečňují sestry při volbě pasivních aktivit celoživotního vzdělávání, jako jsou odborné semináře, symposia, kongresy, konference nebo e-learning. Jelikož byly pasivní aktivity označovány nejvíce za nejčastěji využívanou formu celoživotního vzdělávání, usuzují, že možnosti výběru z otázky č. 11 (Podle čeho si aktivity celoživotního vzdělávání vybíráte?) i z otázky č. 12 (Co Vám nejvíce znemožňuje účastnit se školicí akce, o kterou máte zájem?) se vztahují k těmto uvedeným alternativám dalšího vzdělávání. Pouze zanedbatelné procento (3%) dotazovaných si vybírá nabízené školicí akce podle kreditního ohodnocení. A o něco málo více důrazu (16%) kladou sestry při výběru na finanční náklady nabízených vzdělávacích akcí a to i přesto, že velká část dotazovaných připouští, že je pro ně celoživotní vzdělávání finančně náročné. Vezmeme-li v úvahu, že za povinnou účast na dalším profesním vzdělávání nečeká sestry žádná odměna v podobě zvýšeného finančního ohodnocení nebo prémie, jsou výdaje poskytnuté na tuto výsadu neustále se vzdělávat vysoké. I když odpovědi z výzkumu poukazují na fakt, že je profesní vzdělávání pro sestry finančně nevýhodné a zatěžující, výše uvedené výsledky tvrdí (tabulka č. 11 a 13), že při výběru vzdělávacích programů finanční náklady za vzdělání nehrají tak velkou roli jako obsahová stránka studijních aktivit. Sečteme-li všechny rozhodné i váhavé odpovědi otázky na finanční zátěž, získáme 57% lidí, pro které je studium všech forem finančně zatěžující. Oproti tomu 43% dotazovaných přiznává, že pro ně aktivity nejsou

až tak peněžně nedostupné. Mezi těmito dvěma daty nenalezneme velký procentuální rozdíl. Poměrně jasnější údaje byly zjištěny při zkoumání časového zatížení. Jestliže peníze hrají roli pouze pro větší polovinu sester, časové zdroje jsou jasně omezené pro většinu z nich. Proto si troufám tvrdit, že sestry byt' se vzděláním souhlasí a zajímá je, provozují ho na úkor svého volného času, a to i za cenu omezení výplaty. Ke všemu připouští, že je studium obtěžuje z hlediska časových rezerv, kterých je málo. Mám za to, že by se sestrám lépe studovalo, pokud by vzdělávání mohlo být součástí pracovního procesu. Jistou motivací by také mohla být zvláštní odměna za určité typy aktivit, například za vytvoření a přednesení přednášky.

Zdravotničtí pracovníci jsou tedy podle výsledků převážně smířeni s tím, že musí vykazovat stále nové přijímání poznatků a velká skupina sester s tím dokonce souhlasí. Zajímalo mě však, jestli existují nějaké překážky, které jim znemožňují vykonávat tuto povinnost. Je vidět, že nejčtenější překážku netvoří rodinné povinnosti, jak by se zdálo, dokonce ani finanční úspory nehrají tak velkou roli. Ani dojíždění z místa bydliště nezabrání účastníkům, aby navštěvovali povinné vzdělávací programy. Největší překážku představuje pro polovinu dotazovaných vlastní zaměstnání. Dokonce jsem se setkala i s takovými názory, že zaměstnavatel není v nejmenším ochoten vyjít vstříc svým sestrám, třeba jen ve výměně směny. Je paradoxem, že samotné pracovní povinnosti tvoří sestrám nejčastější bariéru v plnění celoživotního vzdělávání. Vždyť rozvíjejí své znalosti a schopnosti právě pro rozkvět své profese. Z uvedeného mi vyplývá, že sestry jsou schopny odepřít svůj čas rodině, ujmout část své výplaty a překonat mnohdy i ohromnou vzdálenost, ale jejich snaha skončí u pracovních úkolů. Navzdory všem nesnázím, které sestrám znemožňují nebo znepříjemňují plnění povinnosti neformálního profesního vzdělávání, cítí v celoživotním přijímání nových znalostí jistou smysluplnost a přínosnost jak pro svou ošetrovatelskou praxi, tak pro svůj osobní rozvoj. Nabyté vědomosti z postgraduálního studia jsou pro ošetrovatelský tým jistě cennými informacemi, které sestry dokážou náležitě využít. Nelze ale jednoznačně říci, jakým způsobem. Výsledné součty nedosahují extrémně vysokých ani extrémně nízkých hodnot. Proto lze konstatovat, že sestry své vědomosti využívají v praxi, ať se již jedná o samotnou ošetrovatelskou péči, nebo o edukaci nemocných a jejich rodinných příslušníků. Nižší procento sester dokáže své znalosti využít také ve spolupráci s lékaři. Snad pozitivní, možná trochu zarážející je

zjištění, že 2 sestry nejsou schopné využít nové vědomosti při své práci vůbec. Z velké části jsou tyto nově získávané informace důležité pro samotný výkon ošetrovatelské péče. Pro výraznou část respondentek představují nové vědomosti větší jistotu při výkonu ošetrovatelské práce. I přes veškeré uváděné pozitivní výsledky jsem přesvědčena, že ve zdravotnictví pracuje i taková skupina sester, která s povinností celoživotního vzdělávání spokojena není. A tuto skupinu tvoří rozhodně více sester než je mých 10 respondentek, které uvedly, že je pro ně profesní vzdělávání zatěžující. Uznávám, že pro určitou skupinu sester může být celoživotní vzdělání přítěž, zejména pro sestry s dlouholetou praxí, v jejichž věku jsou motivační faktory lehce pohaslé. Nehledě na to, že se s věkem snižují studijní dovednosti a jen těžce se rozvíjí schopnosti potřebné k využívání informačních a komunikačních technologií. Vytvořit jednoduchou prezentaci se může najednou zdát složité. To vše v kombinaci s časovým presem a malou podporou rodiny může být důvodem k názoru, že je celoživotní studium zátěží.

Stejně důležitá jako motivace sester k učení je také podpora zaměstnavatelů. Ve výzkumném šetření jsem zjišťovala, zda zaměstnavatelé umožňují sestřím profesní vzdělávání a jakým způsobem je podporují. Přestože jsem se domnívala, že zaměstnavatelé umožňují sestřím profesně se rozvíjet, 32% sester uvedlo do dotazníku, že tomu tak není. Toto dá se říci nečekané číslo, mě vyvedlo z omylu. Stejně tak i můj druhý odhad, který se týkal podpory zaměstnavatelů sester v celoživotním vzdělávání, nebyl správný. Z výsledků získaných dat nelze jednoznačně říci, že zaměstnavatelé podporují sestry v profesním učení. Velké části respondentek zaměstnavatel umožňuje diskutovanou činnost, a to i zaměstnavatelé soukromých sektorů. Ale na konkrétní otázku, jak Vás zaměstnavatel podporuje v celoživotním vzdělávání?, uvádí 50% dotazovaných, že si všechny aktivity zajišťují samy a realizují je ve svém volném čase. Tudíž jsem nabyla dojmu, že zaměstnavatelé spíše umožňují sestřím vzdělávat se, ale s jejich podporou již sestry počítat nemohou. Jasnější odpovědi jsem našla v oblasti finanční opory zaměstnavatelů. Pouze relativně malé procento (14%) sester přiznalo, že si všechny aktivity hradí ze svých zdrojů a finančně je zaměstnavatel nepodporuje. Většině dotazovaných sester je zaměstnavatelem hrazena alespoň jedna z nabízených činností celoživotního učení, převážně je však financováno specializační vzdělávání. Souhrnem lze tedy říci, že sestry splňují celoživotní učení na úkor svého volného času a to i v případě, kdy je zaměstnavatel

nepodporuje. Jediná možná útěcha jim může být finanční dotace od zaměstnavatele pro určitý druh vzdělávání a tím je převážně specializace v oboru.

Jak jsem již popisovala, sestry díky procesu celoživotního učení očekávají lepší porozumění činnosti, kterou ve zdravotnictví vykonávají. Nutno podotknout, že ne všechny mají podporu svého zaměstnavatele a ne všem vychází zaměstnavatel vstříc. Mnohé z nich kvůli lépe vykonané práci nejen prohlubují svou kvalifikaci, ale zvyšují své vzdělání na univerzitě bez ohledu na délku své zdravotnické praxe a také bez ohledu na nutnost dojíždět i stovky kilometrů za studiem. Studují díky svým ambicím i bez nich. Někdy se prostě musíme jen podřít. A to i přesto, že se nedočkají finančního ohodnocení, nejspíš ani ohodnocení jiných forem a část své výplaty jsou nuceny investovat do vzdělání.

ZÁVĚR

Na profesi zdravotnické sestry jsou v posledním desetiletí kladeny stále větší nároky a nejsou to požadavky jen na osobnostní rysy a chování sester, ale zejména se jedná o profesní přípravu a soustavné zdokonalování. V roce 2004 byla zdravotnická profese harmonizována s požadavky Evropské unie a legislativně upravena zákonem č. 96/2004 Sb. Přijetím tohoto zákona, který definuje podmínky získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických pracovníků, byly přijaty změny ve vzdělávání zdravotnických nelékařských pracovníků. Současně se zákonem přijaly sestry povinnost celoživotního profesního vzdělávání, jež je prokazatelné prostřednictvím kreditního systému. Kreditní systém je dán vyhláškou č. 423/2004 Sb., která byla změněna vyhláškou č. 4/2010 Sb. a stanovuje počty kreditů za jednotlivé formy celoživotního vzdělávání. Stanovený počet kreditů, který je podmínkou pro vydání nebo prodloužení osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, je dán zákonem. Zmiňovaný zákon také ukládá počty možných započítatelných kreditů za každý typ vzdělávací aktivity v daném registračním období.

Nelékařští zdravotničtí pracovníci mají možnost specializačního vzdělání nebo mohou využívat jiných nabídek akreditovaných zařízení, jako jsou certifikované, kvalifikační a inovační kurzy, odborné stáže, semináře, konference a kongresy. Své vzdělání mohou obohatit také díky e-learningu, který patří k moderním metodám učení. Magistry v ošetrovatelství mají možnost se přiučit vědecko-výzkumnou činností a smí vykonávat pedagogickou činnost. Hojně využívanou metodou celoživotního vzdělávání je publikace článků do odborných časopisů, skript nebo učebnic. Pro kontrolu a vedení profesního vzdělávání byl zaveden registr sester. Registrace v registru sester je nezbytnou podmínkou pro výkon zdravotnického povolání bez odborného dohledu a je nutné ji po 10 letech obnovovat. Cílem zavedení registrace sester a kreditního systému ve zdravotnictví je kontrola přípravy sester na budoucí povolání, souhrnně nazvaná regulačním systémem ošetrovatelství. V zájmu regulace, tedy i registrace je ochrana veřejnosti prostřednictvím vzdělanosti ošetrovatelského personálu a poskytování kvalitní, kompetentní a dostupné péče. (Farkašová, 2006, 183,184)

Empirická část bakalářské práce se zaměřovala na možnosti vzdělávání sester, podporu zaměstnavatelů v profesním růstu sester, na postoje sester k postgraduálnímu vzdělávání a na využití nově nabytých poznatků v praxi. Sestry si rády vybírají vzdělávací akce podle nabízených témat, chtějí se něco naučit a dozvědět se zajímavé informace i za cenu vysokých finančních výdajů. Často využívají poslechy přednášek a metody e-learningu. Peněžní prostředky podle výzkumu nejsou pro sestry tak důležité, jako málo volného času, který jsou nuceny věnovat své profesi, protože pracovní povinnosti nelze odložit kvůli vzdělávání. S určitostí by ocenily větší ochotu a podporu od zaměstnavatelů, neboť právě pro ně zdokonalují sestry svou osobnost, aby mohly vykazovat lepší pracovní výsledky.

Závěrem lze tedy říci, že celoživotní vzdělávání sester má své kladné i stinné stránky. Sestry jistě ocení upevnění svých kompetencí a převádění poznatků z vědy a výzkumu do ošetrovatelské praxe, ale pro některé zdravotníky může představovat přijetí zmiňovaného zákona jistou násilnou podobu zapojení se do ošetrovatelské práce, zejména přiměření sebe sama do neustálého učení. V konečné fázi bychom se mohli obávat ztráty vnitřní motivace ke vzdělání a považovat celoživotní vzdělávání sester jen jako honbu za kredity. Neměli bychom vnímat celoživotní vzdělávání sester jako povinnost, ale především jako dobrou příležitost pro profesní růst, duševní rozvoj a zlepšení vykonávané práce.

Výstupem bakalářské práce je souhrnný výtah z možných forem celoživotního vzdělávání sester v České republice. Kromě výčtu metod profesního učení a jejich popisu byla stručně popsána legislativa, ve které celoživotní vzdělávání spočívá. Celková práce může posloužit zájemcům o studium zdravotnického zaměření, pro vytvoření představy, jaké podmínky obnáší zdravotnická profese, jakožto moderní povolání sestry. Může být také ku prospěchu čerstvým absolventům zdravotnických škol jako osnova pro postup k plnění podmínek registračního systému.

SEZNAM ZDROJŮ

About ICN. *International Council of Nurses* [on line]. International Council of Nurses (ICN), © 2013. Poslední změna 14.6.2013 [cit. 2013-9-18]. Dostupné z: <http://www.icn.ch/about-icn/about-icn/>

AIGLOVÁ, Jana, MAURITZOVÁ, Ilona. Kurz mentorů na Fakultě zdravotnických studií ZČU v Plzni. *Cesta k profesionálnímu ošetřovatelství IV*. Sborník příspěvků IV. Slezské vědecké konference ošetřovatelství s mezinárodní účastí. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2009, 185s. ISBN 978-80-7248-521-5.

Akreditované kvalifikační kurzy. *Vzdělávání zdravotníků: prohlubování a zvyšování úrovně odborných znalostí* [on line]. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, © 2013. Poslední změna 10.5.2013 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/nelekarsti-zdravotnicti-pracovnici/akreditovane-kvalifikacni-kurzy>

Certifikované kurzy. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [on line]. Praha: MZČR, © 2008. Poslední změna: 2.12.2013. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/certifikovane-kurzy_1767_935_3.html

Certifikovaný kurz pro nelékařské povolání v oborech. *Vzdělávání zdravotníků: prohlubování a zvyšování úrovně odborných znalostí* [on line]. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, © 2013. Poslední změna 10.5.2013 [cit. 2013-7-18]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/nelekarsti-zdravotnicti-pracovnici/vzdelavaci-program-certifikovany-kurz-pro-nelekarske-povolani-v-o>

DANDOVÁ, Eva. Ze sestry zdravotnickým asistentem?. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2010, roč. 20, č. 12, 14 – 15. ISSN 1210-0404.

Doktorské studium. *Fakulta zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci*. [on line]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, © 2013. Poslední aktualizace 5.12.2013. [cit. 2013-12-19]. Dostupné z: <http://www.fzv.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/doktorske-studium/#c19383>

E-learning pro nelékaře. *Vzdělávání zdravotníků: prohlubování a zvyšování úrovně odborných znalostí* [on line]. Praha: Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, © 2013. Poslední změna 10.5.2013 [cit. 2013-8-13]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani-zdravotniku.cz/nelekarsti-zdravotnici-pracovnici/e-learning-pro-nelekare>

FARKAŠOVÁ, Dana. *Ošetrovatelství – teorie*. 1. české vyd. Martin: Osveta, 2006. 211 s. ISBN 80-806-3227-8.

GLADKIJ, Ivan. *Management ve zdravotnictví*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003. 380 s. ISBN 80-722-6996-8.

HELLEROVÁ, Markéta. Informace o realizaci stabilizačních opatření všeobecných sester. *Sestra*. Praha: © Mladá fronta a.s., 2009, roč. 19, č. 7 – 8, 12 – 13. ISSN 1210-0404.

HOFŠTETROVÁ KNOTKOVÁ, Michaela a kol. Specializační vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2010, roč. 20, č. 1, 16 – 18. ISSN 1210-0404.

JAROŠOVÁ, Darja. Vzdělávání sester v gerontologické péči na Ostravské univerzitě. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2009, roč. 19, č. 1, 20 – 21. ISSN 1210-0404.

KALETOVÁ, Kamila. Jak postupovat v případě zájmu o specializační vzdělávání?. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2008, roč. 18, č. 5, 15 – 16. ISSN 1210-0404.

KLÁNOVÁ, Markéta. Zvyšování kvalifikace. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2009, roč. 19, č. 4, 4. ISSN 1210-0404.

KOZOŇ, Vlastimil a kol. Profesionální ošetrovatelství a pojmy v ošetrovatelském povolání. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2010, roč. 20, č. 1, 39 – 40. ISSN 1210-0404.

KUBEROVÁ, Helena. *Didaktika ošetrovatelství*. Vyd. 1. Překlad Dagmar Pilařová. Praha: Portál, 2010, 246 s. ISBN 978-807-3676-841.

KUTNOHORSKÁ, Jana. *Výzkum v ošetrovatelství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 175 s. Sestra. ISBN 978-802-4727-134.

LISOVÁ, Světlana. E-learning na SZŠ a VOŠ zdravotnické v Plzni. *Florence*. Praha: Galén, © 2007, roč. 3, č 7 – 8, 338. ISSN 1801-464X.

LÍŠKOVÁ, Miroslava. Informačno komunikačné technológie v ošetrovateľskom vzdelávaní. *Cesta k profesionálnému ošetrovateľstvu IV*. Sborník příspěvků IV. Slezské vědecké konference ošetrovateľství s mezinárodní účastí. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2009, 185s. ISBN 978-80-7248-521-5.

Magisterské programy. *Univerzita Pardubice – Fakulta zdravotnických studií* [on line]. Pardubice: © Univerzita Pardubice. Poslední aktualizace 6.11.2012. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fzs/studium.html>

Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. Ministerstvo zdravotnictví České republiky [on line]. Praha: MZČR, © 2010. Poslední aktualizace 21.2.2011. [cit. 2014-1-2]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html

MIKŠOVÁ, Zdena. Kompetence všeobecné sestry a zdravotnického asistenta. *Florence*, Praha: Galén, © 2009, roč. 5, č. 2, 5. ISSN 1801-464X

MÚLLEROVÁ, Nina, HOFŠTETROVÁ KNOTKOVÁ, Michaela. Novelizace kreditní vyhlášky v účinnosti. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2008, roč. 18, č. 11, 17 - 18. ISSN 1210-0404.

PEKÁREK, Jiří. Vzdělávání – koedukované kursy a stáže. *Florence*. Praha: Galén, © 2012, roč. 8, č. 1, 40. ISSN 1801-464X.

PELIKÁNOVÁ, Martina. Specializační vzdělávání. *Sestra*. Praha: Mladá fronta a.s., © 2009, roč. 19, č. 3, 16 – 18. ISSN 1210-0404.

PLEVOVÁ, Ilona, SLOWIK, Regina. *Vybrané kapitoly z historie ošetrovateľství*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008, 120 s. ISBN 978-807-3685-065.

POCHYLÁ, Karla. *Koncepce českého ošetrovatelství: základní terminologie*. 2. přepracované vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2005, 49 s. České ošetrovatelství. ISBN 80-701-3420-8.

Pokyny autorům. *Florence – odborný časopis pro ošetrovatelství a ostatní zdravotnické profese*. [on line]. AmbitMedia, a.s, © 2009 – 2011. Poslední změna 1.1.2014 [cit. 2014-1-10]. Dostupné z: <http://www.florence.cz/odborne-clanky/pokyny-autorum/>

Specializační vzdělávání. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [on line]. Praha: MZČR, © 2010. Poslední aktualizace 10.7.2013 [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/specializacni-vzdelavani_1765_935_3.html

Studijní obory SZŠ. *Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická* [on line]. Plzeň: © SZŠ a VOŠZ. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.zdravka-plzen.cz/?q=verejnost/szs/studijni-obory-szs>

SVĚRÁKOVÁ, Marcela. *Edukační činnost sestry: úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha: Galén, 2012. 63 s. ISBN 978-807-2628-452

ŠKUBOVÁ, Jarmila. *Novela vyhlášky o kreditním systému. Florence*. Praha: Galén, © 2009, roč. 5, č. 2, 3 – 4. ISSN 1801-464X.

VODIČKOVÁ, Petra. *Role zdravotnických asistentů a sester v ošetrovatelském procesu*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta.

VONDRÁČEK, Lubomír, VONDRÁČEK, Jan. *Odpovědnost při poskytování ošetrovatelské péče*. 1. vyd. Praha: Galén, 2006, 30 s. Edice CARE. ISBN 80-726-2392-3.

VONDRÁČEK, Lubomír, LUDVÍK, Miloslav. *České ošetrovatelství 12: zdravotnické právo v ošetrovatelské praxi 1*. 1. vyd. Brno: IDVPZ, 2003, 74 s. Praktické příručky pro sestry. ISBN 80-701-3376-7.

Vyhláška č. 39/2005 Sb. ze dne 11. ledna 2005, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. *Sbírka zákonů České republiky*. Česká republika, 2005, částka 8, s. 189-211. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 423/2004 Sb., ze dne 30. června 2004, kterou se stanoví kreditní systém pro vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu zdravotnických pracovníků. *Sbírka zákonů České republiky*. Česká republika, 2004, částka 139. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 55/2011 Sb. ze dne 14. března 2011, o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. *Sbírka zákonů České republiky*. Česká republika, 2011, částka 20, str. 482-543. ISSN 1211-1244.

WORKMAN, Barbara A., BENETT, Clare L. *Key nursing skills*. 1. published. London and Philadelphia: Whurr publishers Ltd, 2003, 347s. ISBN 18-615-6322-1.

Zákon č. 96/2004 Sb. ze dne 4. února 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). *Sbírka zákonů České republiky*. Česká republika, 2004, částka 30, s. 1452-1480. ISSN 1211-1244.

ZLÁMALOVÁ, Helena. *Příručka pro autory distančních vzdělávacích opor: jak vytvořit distanční studijní text*. 1. vyd. Praha: Národní centrum distančního vzdělávání, 2006, 67 s. ISBN 80-863-0239-3.

Žádost o osvědčení. *Česká lékařská komora – okresní sdružení lékařů Děčín* [on line]. ČLK - OSL Děčín, © 2008. [cit. 2013-9-8]. Dostupné z: <http://www.clk.cz/cz/1640-rady-a-porady-vseho-druhu-registrace-sester.html>

Žádost o vydání osvědčení. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [on line]. Praha: MZČR, © 2010. Poslední aktualizace 6.11.2012 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/zadost-o-vydani-osvedceni_1755_929_3.html

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Do kterého kraje spadá Váš zaměstnavatel?

Tabulka 2 V jakém zařízení pracujete?

Tabulka 3 Vlastníte osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu?

Tabulka 4 Máte pocit, že pro svou současnou praxi potřebujete získávat stále nové poznatky?

Tabulka 5 Jak chápete celoživotní vzdělávání?

Tabulka 6 Jaký aspekt Vás nejvíce vede k celoživotnímu vzdělávání?

Tabulka 7 Jak by se dal charakterizovat Váš názor na povinnost celoživotního vzdělávání?

Tabulka 8 Jste spokojen/a s nabídkou vzdělávacích aktivit celoživotního vzdělávání?

Tabulka 9 Jakých aktivit celoživotního vzdělávání využíváte nejčastěji?

Tabulka 10 V jaké oblasti celoživotního vzdělávání prohlubujete své vědomosti nejčastěji?

Tabulka 11 Podle čeho si aktivity celoživotního vzdělávání vybíráte?

Tabulka 12 Co Vám nejvíce znemožňuje účastnit se školicí akce, o kterou máte zájem?

Tabulka 13 Představuje pro Vás zvyšování a prohlubování vědomostí finanční zátěž?

Tabulka 14 Představuje pro Vás celoživotní vzdělávání časovou zátěž, která Vás obtěžuje?

Tabulka 15 Jak Vás obohatilo postgraduální vzdělávání?

Tabulka 16 Jakým způsobem využíváte teoretické poznatky z celoživotního vzdělávání v praxi? (možnost více odpovědí).

Tabulka 17 Umožňuje Vám zaměstnavatel prohlubovat nebo zvyšovat své vzdělání?

Tabulka 18 Jak Vás zaměstnavatel podporuje v celoživotním vzdělávání?

Tabulka 19 Umožňuje Vám zaměstnavatel účastnit se všech vzdělávacích aktivit, které byste chtěla absolvovat?

Tabulka 20 Jaké aktivity celoživotního vzdělávání Vám hradí zaměstnavatel? (možnost více odpovědí)

Tabulka 21 Uvažoval/a jste v rámci celoživotního vzdělávání o zvýšení svého vzdělání na univerzitě?

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Dotazník

Příloha 1 Dotazník

Vážené kolegyně a kolegové,

jmenuji se Jitka Eretová a studuji třetím rokem na ZČU v Plzni obor ošetrovatelství. Dotazník, který držíte v ruce, se týká celoživotního vzdělávání sester a umožní mi provést výzkumné šetření na toto téma. Prosím Vás o jeho vyplnění. Dotazník je anonymní a výsledky budou použity pouze pro účely mé bakalářské práce. Zvolte, prosím, vždy jednu nejvhodnější variantu odpovědi. Otázky, které mají možnost více odpovědí, jsou náležitě označeny. Děkuji za Váš čas.

Jitka Eretová

1. Do kterého kraje spadá Váš zaměstnavatel?

- Jihočeský
- Plzeňský
- Karlovarský
- Středočeský
- Ústecký
- Liberecký
- Králové-hradecký
- Pardubický
- Jiný (vypište).....

2. V jakém zařízení pracujete?

- Ve státním zařízení.
- V soukromém zařízení.

3. Vlastníte osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu?

- Ano
- Ne

4. Máte pocit, že pro svou současnou praxi potřebujete získávat stále nové poznatky?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

5. Jak chápete celoživotní vzdělávání?

- Jako prostředek pro zlepšení kvality ošetrovatelské péče.
- Jako užitečné trávení volného času sester.
- Jako nevyhnutelnou povinnost.
- Jako demotivující prvek pro budoucí sestry.

6. Jaký aspekt Vás nejvíce vede k celoživotnímu vzdělávání?

- Předpoklad vyšší kvality ošetrovatelské péče prostřednictvím vzdělanosti ošetrovatelského personálu.
- Vlastní ambice získávat nové vědomosti.
- Povinnost, kterou vyžaduje samotná profese.

7. Jak by se dal charakterizovat Váš názor na povinnost celoživotního vzdělávání?

- Jsem s ním spokojen/a
- Jsem s ním spíše spokojen/a
- Jsem s ním spíše nespokojen/a
- Jsem s ním nespokojen/a

8. Jste spokojen/a s nabídkou vzdělávacích aktivit celoživotního vzdělávání?

- Ano
- Spíše ano (je dostačující)
- Spíše ne (není dostačující)
- Ne

9. Jakých aktivit celoživotního vzdělávání využíváte?

- Aktivní účasti na semináři, kongresu nebo konferenci.
- Pasivní účasti na semináři, kongresu, nebo konferenci.
- Odborné stáže, kvalifikační a inovační kurzy.
- E-learning.
- Publikační, vědecko-výzkumné činnosti nebo pedagogické činnosti.
- Většinu z nich, abych splnila požadavky kreditního systému.

10. V jaké oblasti celoživotního vzdělávání prohlubujete své vědomosti nejčastěji?

- Pouze ve svém oboru.
- I v jiných oborech, chci mít všeobecný přehled.
- V takových, které jsou zrovna k dispozici.
- V takových, které po mě vyžaduje zaměstnavatel.

11. Podle čeho si aktivity celoživotního vzdělávání vybíráte?

- Podle obsahu.
- Podle dostupnosti.
- Podle finanční náročnosti.
- Podle kreditního ohodnocení.

12. Co Vám nejvíce znemožňuje účastnit se školicí akce, o kterou máte zájem?

- Vzdálenost od místa bydliště.
- Finanční náročnost.
- Pracovní povinnosti.
- Rodinné povinnosti.
- Nic z uvedeného.
- Jiné.....

13. Představuje pro Vás zvyšování a prohlubování vědomostí finanční zátěž?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

14. Představuje pro Vás celoživotní vzdělávání časovou zátěž, která Vás obtěžuje?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

15. Jak Vás obohatilo celoživotní vzdělávání?

- Získal/a jsem takové vědomosti ze svého oboru, které nejsou součástí pregraduálního studia.
- Cítím větší jistotu při výkonu ošetrovatelské péče díky neustálému prohlubování svých vědomostí.
- Postgraduální vzdělávání je pro mě zatěžující.
- Neobohatilo mě.

16. Jakým způsobem využíváte teoretické poznatky z celoživotního vzdělávání v praxi? (možnost více odpovědí).

- V edukaci nemocných a jejich rodinných příslušníků.
- V ošetrovateské péči o nemocného.
- Ve spolupráci s lékaři.
- Nevyužívám.
- Jiným způsobem. Uveďte.....

17. Umožňuje Vám zaměstnavatel prohlubovat nebo zvyšovat své vzdělání?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

18. Jak Vás zaměstnavatel podporuje v celoživotním vzdělávání?

- Nabízí a zajišťuje vzdělávací akce z mého oboru.
- Nabízí osobní volno pro účast na vzdělávacích akcích.
- Nepodporuje, všechny aktivity si zajišťuji sama a realizuji ve svém volném čase.

19. Umožňuje Vám zaměstnavatel účastnit se všech vzdělávacích aktivit, které byste chtěl/a absolvovat?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

20. Jaké aktivity celoživotního vzdělávání Vám hradí zaměstnavatel? (možnost více odpovědí).

- Certifikované, kvalifikační a inovační kurzy.
- Odborné stáže.
- Odborné semináře, konference, kongresy.
- E-learning.
- Specializační vzdělávání.
- Publikační činnost.
- Vědecko-výzkumnou činnost.
- Žádné z uvedených.

21. Uvažoval/a jste v rámci celoživotního vzdělávání o zvýšení svého vzdělání na univerzitě?

- Ano, sám/sama ve svém volném čase zvyšuji své vzdělání (studuji na univerzitě).
- Zvyšuji své vzdělání, ale ne ze svého přesvědčení.
- Nezvyšuji, ale chtěl/a bych.
- Nezvyšuji.